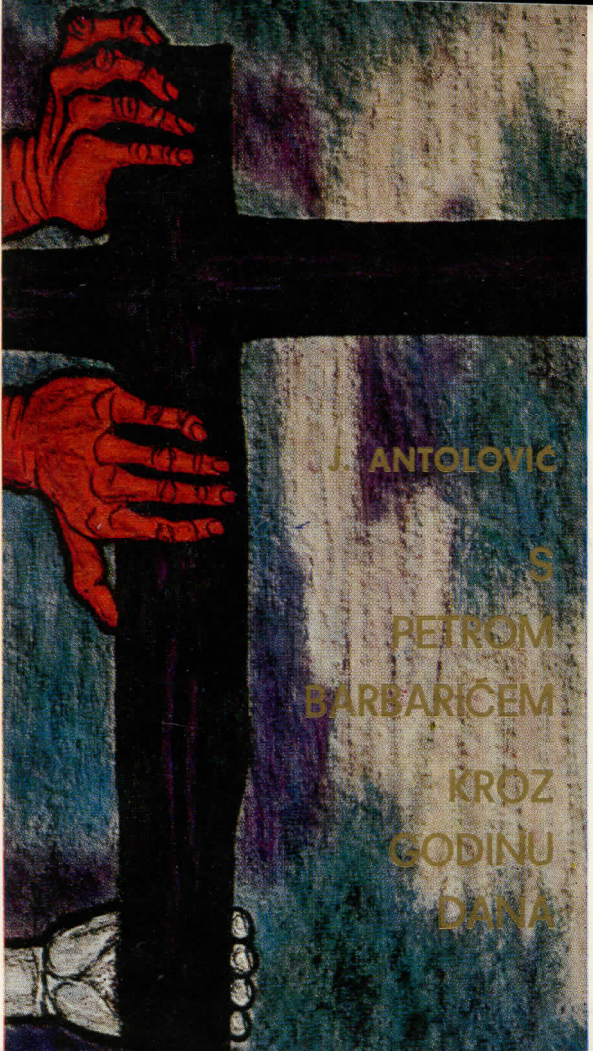

J. ANTOLOVIĆ

S PETROM BARBARIĆEM KROZ GODINU DANA

23515

S
PETROM
BARBARIČEM
kroz
godinu dana

Josip Antolović

S PETROM BARBARIĆEM kroz godinu dana

Zagreb, 1975.

S dopuštenjem crkvenih i svećeničkih poglavara

Lektura i redakcija: Dr Slavko Šarić

Poprsje Petra Barbarića, terakota — Lojzika Ulman, 1966.

Izdao i odgovara: Josip Antolović, Zagreb, Fratrovac 38

Tisak: IBG — tiskara »Zagreb«, Zagreb Preradovićeva 21

PREDGOVOR

Prijatelji, promicatelji i dobročinitelji kauze Petra Barbarića žive duhovno povezani s njime, a osobito svakoga petnaestoga u mjesecu kad naročito mole za njegovu beatifikaciju. Toj povezanosti donekle su pripomogle knjižice koje su u posljednje vrijeme izišle o Petru kao i »Bilten Petra Barbarića«. Petrova duhovna obitelj, koja se oblikovala oko promicanja njegove kauze, osjeća sve više potrebu da duhovno živi i raste sa svojim junakom, a osobito razmišljanjem nad Božjom riječju, osobnom molitvom i ugledajući se u pojedine Petrove vrline. Da udovoljimo toj potrebi, izdajemo, evo, niz od 12 razmišljanja za 12 mjeseci u godini, koja će biti naročito prikladna za svaki petnaesti u mjesecu, koji je već nekako postao dan Petra Barbarića, dan žarke molitve za njegovu što skoriju proslavu. U nekim sjemeništima, samostanima i župama toga dana bude obično i mala komemoracija, služi se sveta misa za Petrovu beatifikaciju, održi kakva paraliturgijska pobožnost, sijelo, mala priredba, a neki provedu taj dan u pravoj maloj duhovnoj obnovi. Svima njima ova knjižica želi opet pružiti nešto za duhovnu okrepu kao što su to učinile i njezine prethodnice. Njezino izlaženje nametnuto je ne toliko propagiranjem Petrova lika koliko duhovnom potrebom onih koji su se s njime duhovno sprijateljili i koji skupa s nji-

me žele zaploviti na dubine, kako bi u njima Krist po milosti sve više rastao i kako bi i oni »bili ispunjeni do sve punine koja dolazi od Boga« (Ef 3, 19).

Ova će knjižica, dok bude od koristi, barem se nadamo, za duhovni život pojedinih Petrovih prijatelja i štovatelja, moći poslužiti i za bolju komemoraciju svakoga petnaestoga u mjesecu; te dok se sjedinjujemo s Petrom, za koga se nadamo da je već u slavi s Kristom, dajemo Ocu, njegovu Sinu Isusu Kristu i njegovu Srcu, izvoru Petrove i svake kršćanske svetosti, a u Duhu Svetom, onu hvalu koju smo dužni neprestano iskazivati.

Svoj hvalospjev Bogu Spasitelju iskažimo odmah neusporedivim riječima sv. Pavla na početku poslanice Efežanima: »Neka bude hvaljen Bog, Otac Gospodina našega Isusa Krista — on koji nas blagoslovi svakim duhovnim blagoslovom na nebesima u Kristu! On nas u njemu sebi izabra prije stvaranja svijeta, da budemo sveti i bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi sebi za sinove po Isusu Kristu, prema odluci svoje volje, na hvalu slave svoje milosti. Njom nas dobrostivo obdari u Ljubljenome, u kome imamo otkupljenje njegovom krvlju, oproštenje grijeha, prema bogatstvu njegove milosti. Nju nam obilno udijeli sa svom mudrošću i razumijevanjem, saopćivši nam tajnu svoje volje, prema onome što je prije u njemu odlučio za

provedbu punine vremena: obuhvatiti pod jednu glavu u Kristu sve što je na nebesima i što je na zemlji. U njemu smo i mi primili svoju baštinu — pošto smo predodređeni nakanom onoga koji sve radi prema odluci svoje volje — da budemo na hvalu slave njegove, mi koji smo već prije postavili nadu u Krista. U njemu ste i vi, pošto ste čuli riječ istine — Radosnu vijest svoga spasenja — u njemu ste, prigrlivši vjeru, i zapečaćeni Duhom, svetim, obećanim, koji je zalog naše baštine za otkupljenje onih što su postali Božje vlasništvo — na hvalu slave njegove« (1, 3—14).

Ova bi knjižica mogla, napokon, poslužiti i kao temelj za eventualne zajedničke duhovne sastanke te učiniti da Petrovi prijatelji i štovatelji u dubljem dodiru s njegovim uzornim životom u pravoj slobodi duha odgovore Božjem glasu u ispunjavanju životne misije, a sve za dobro brata čovjeka.

U ovoj ćemo knjižici često navoditi misli Josipa Ratzingera. On je jedan od velikih suvremenih teologa. Rodio se 16. travnja 1927. u Marktlu, na Innu. Završio je nauke na Visokoj teološkoj školi u Freisingu i na Sveučilištu u Münchenu. Predavao je teologiju u Freisingu, Bonnu, Münsteru, Tübingenu, a danas predaje u Regensburgu. Na II. vatikanskom saboru sudjelovao je kao teolog savjet-

nik kardinala Fringsa. Napisao je brojna djela. Misli, koje ovdje navodimo, jesu iz razmatranja za svaki mjesec u godini; ona nose naslov »Nada gorušičina zrna«.

U Zagrebu, 21. lipnja 1974., na svetkovinu Presv. Srca Isusova i spomendan sv. Alojzija.

Pisac

NADA KAO ŽIVOTNI PRATILAC U NOVOJ GODINI

Sveto pismo

»Kada dođe punina vremena, posla Bog svoga Sina, rođena od žene, rođena po Zakonu, da otkupi podložnike Zakona, da primimo posinjenje. A da ste zbilja sinovi, dokaz je što Bog u vaša srca posla Duha svoga Sina koji viče: Abba — Oče! Stoga nisi više rob, nego sin. A ako si sin, i baštinik si po Bogu... Brižno slavite određene dane, mjesece, vremena i godine« (Gal 4, 4—7; 10)!

Koncil

»Nužda i dužnost, uistinu, nagone kršćanina da se kroz mnoge nevolje bori protiv zla i da podnese smrt. Ali, pridružen pashalnom misteriju, kao što je suobličen Kristu u smrti, tako, nadom ohrabren, ide u susret uskrsnuću.

To ne vrijedi samo za one koji vjeruju u Krista nego i za sve ljude dobre volje u čijim srcima milost nevidljivo djeluje. A budući da je Krist umro za sve i da je konačan čovjekov poziv stvarno samo jedan, i to božanski, moramo držati da Duh Sveti pruža svima mo-

gućnost da se, na način koji je Bogu poznat, pridruže tom pashalnom misteriju.

Takav je i toliki misterij čovjeka, misterij koji vjernicima jasno otkriva kršćanska objava. Po Kristu i u Kristu razrješuje se zagonetka boli i smrti koja nas, izvan njegova Evanđelja, satire. Krist je uskrsnuo, svojom je smrću uništio našu smrt i darovao nam život, da kao sinovi u Sinu vičemo u Duhu: Abba, Oče!« (»Radost i nada« 22).

Razmišljanje

»Na prag nove godine Crkva postavlja riječi Poslanice Galaćanima: Vi ste sinovi u kojima Duh viče: Abba! Navodi nam to mjesto kao poziv na pouzdanje. Ono nam mora pomoći da se bez straha predamo budućnosti koja nam je nepoznata. I ono što slijedi dalje želi nas pratiti u budućnost: ako smo sinovi, mi smo slobodni, a ako smo sinovi, onda smo i baštinici. Time se odmah skida veo i s posljednjeg sadržaja naše budućnosti: ako smo Božji baštinici, postat ćemo gospodari svega. Nešto više čovjeku se i ne može navijestiti. Ipak nam je veoma teško usvojiti nadu izraženu u tom tekstu. Nedostaje nam jednostavnost koja daje da se tepa: Abba! — Oče!

Da, u nama je neki otpor protiv izgovaranja riječi Oče, koji proizlazi iz naše želje i zahtjeva za odraslošću. Otac nam se više ne

ukazuje kao Pavlu kao jamac slobode već kao suparnik. Prihvaćamo samo sebi jednaka, dok Otac doziva u pamet misao gospodarenja. Upravljamo se prema putu mlađega sina, koji traži da mu se isplati baština i koji više nikoga ne želi priznati kao oca, već prihvaća jedino budućnost koju si sam izgrađuje...

Tko ima sposobnost da zove Oče, Gospodara svih stvari, taj ima stvaran motiv za pouzdanje. Njegova je budućnost...« (Josef Ratzinger).

Želimo li, dakle, da nam nada bude životni pratilac u novoj godini, potrebno je pred Bogom biti dijete, sin, koji se posve pouzdaje u Oca, koji mu se sav predaje. Nije nikakva sramota za ograničeno biće da bude ovisno o Apsolutnom. Štoviše, ta ovisnost morala bi za njega biti velika čast. »Svemogući Bog daleko je stvarniji i apsolutniji nego bilo tko od ljudi, makar da nam za njihovu stvarnost jamče osjetila« (Newman). Prema tome, ako imamo pouzdanja u ljude, koji su po naravi slabi, ograničeni, prevarljivi, zar da nemamo nade u Onoga »pred kim nema sakrivena stvorenja: naprotiv, sve je golo i otkriveno očima onoga komu moramo dati račun« (Hebr 4, 13)? On nam, ipak, želi biti Otac. On nas svojom očinskom dobrotom želi ispuniti nadom. Zato živeći u nadi u njega provodimo sve vrijeme, i ove, i svih godina koje će nam biti još na raspolaganju. Naša životna lozinka

neka bude: »U tebe se, Oče, ufam: o da ne budem postiđen dovijeka!« Ili: »Sva je nada moja u tebi!« (Ps 39, 8).

Primjer Petra Barbarića

Pouzdanje u Gospodina Petar je vježbao za čitava svog života, a osobito u bolesti kad je gledao smrti u oči. Za dugih besanih noći, kad mu je bilo veoma teško, molio bi strelovite uzdahe kojima je izricao svoje predanje u nebeskoga Oca. Osobito je rado molio 71. psalam:

»Tebi se, Jahve, utječem, ne daj da se ikada postidim!

Ti si, o Gospode, ufanje moje, Jahve, uzdanje od moje mladosti!

Na te se oslanjam od utrobe; ti si mi zaštitnik od majčina krila: u te se svagda uzdam.

A ja ću se uvijek uzdati, iz dana u dan hvaleć te, sve više!

Trpljenja mnoga i velika bacio si na me: ali ti ćeš me opet oživiti i opet me podići iz dubine zemlje . . .«

Iako Petar nije imao u rukama Bibliju u svom materinskom jeziku, ne stoji da mu je bila posve strana. Iako njegova pobožnost nije bila izrazito biblijska, bila je ipak prožeta

duhom Biblije. Moljenje tog psalma u teškoj neizlječivoj bolesti jasan je dokaz za to.

Petrovo potpuno predanje nebeskom Ocu potvrđuje i pismo što ga je u bolesti upravio ocu. U njemu piše: »Pitate me, kako sam? No, hvala Bogu, u mnogom ide na bolje, ali još nije posve dobro. Mogu vam to pako kazati da se oko mene radi koliko se ikako može. Dakle, nemate se zašto brinuti, jer znate da nam je život u ruci našega najboljeg Oca, svemogućeg Boga, koji najbolje zna ili nam je korisnije živjeti ili umrijeti. Neka bude njegova volja, predajmo se u njegove ruke, pak ćemo zadovoljni biti!«

Njegove misli i molitve ne izriču pesimizam, malodušnost, već nadu i predanje. Petar je kršćanin čiji je život svjesno sav u Božjoj ruci. On nam može biti učitelj nade.

Molitva

Gospodine, čitav je moj život od početka obilježen prolaznošću. Njegovo vrijeme brzo prolazi. Svaki sam dan stariji i bliži smrti. U mome početku već je sadržan i moj svršetak, u mome rođenju već je uključena i moja smrt. Ali, jer sam kršćanin, jer vjerujem i jer se pouzdajem u Te, u mome je svršetku i moj početak, a u mojoj smrti moje novo rođenje za vječni život u Tebi. To je moja nada, moja budućnost, moja perspektiva. Ona je neo-

graničena, jer se temelji na Tebi koji si apsolutan. Svi Tvoji veliki vjernici bili su i ljudi velike nade. Daj da im se i ja pridružim! Otkako si umro Ti, koji si sama nada, i bio položen u grob te uskrsnuo, za Tvoje vjerne više ne postoji beznađe. Oni žive od nade. Nju ne može ništa uništiti. Ona je najvjerniji pratilac našega života. Gospodine, daj da neprestano rastem i utvrđujem se u nadi! Amen!

VRIJEME RADOSTI I VRIJEME POKORE

Sveto pismo

»Sve ima svoje doba, i svaki posao pod nebom svoje vrijeme...

Vrijeme plača i vrijeme smijeha;

vrijeme tugovanja i vrijeme plesanja...

vrijeme šutnje i vrijeme govorenja...«

(Propovjednik 3, 1—8).

Koncil

»Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu. Kršćansku zajednicu, naime, sačinjavaju ljudi, koje u Kristu sjedinjene vodi Duh Sveti na njihovu hodu prema Očevu Kraljevstvu. Oni su primili poruku spasenja da je iznesu pred svakoga. Zato zajednica kršćana doživljava sebe, doista, usko povezanom s ljudskim rodom i s njegovom poviješću« (»Radost i nada« 1).

Razmišljanje

Veljača je mjesec u kojem po Sviječnici doživljavamo još posljednje tragove raspjevane božićne radosti. U njoj se često doživljavaju i poklade kada se proživljava neka plića radost u maškarama, smijehu, ludovanju i komediji. Ali, u veljači koji put započinje i Korizma s Pepelnicom i pepeljenjem na početku kad se bavimo ozbiljnijim i dubljim mislima, kad nam se kao kršćanima više nego u drugo vrijeme nameće zakon odricanja i pokore.

»Danas, kad se toliko govori o katekumenatu, ne moramo li iznova shvatiti ozbiljnije da vrijeme posta mora biti sveopći katekumenat u kojem ćemo svojim životom konkretno obnoviti svoje krštenje, ili još bolje: učiniti da naš život iskupi zahtjeve krštenja? Zar se ne moramo zamisliti nad činjenicom da se Isus Krist po primjeru proroka pripremio na svoju službu proroka Riječi u pustinji i postom? Ne znači li to, želi li čovjek sresti Boga, da je potrebno malo pustinje, sabranosti u samoći i tjelesnog odricanja? A ne bi li post i za nas ljude, prezasićene sitošću bolesne civilizacije, morao postati veoma konkretan zahtjev? Zov pokorničkog vremena nije lako prihvatiti, ali on je u temelju za one koji su otvoreni vjeri i molitvi Crkve posve razumljiv« (Josef Ratzinger).

Krist je preporučio pokoru a preporučio je i radost njome povezanu, jer nas pokora pročišćuje i diže k uzvišenijim stvarnostima. Ona ipak nikad nije sama sebi svrha već samo sredstvo da se dođe do trajne radosti. Kršćanin neće biti neprijatelj ni posve ovozemaljskih i naravnih radosti, ako su u skladu s ćudorednim zakonom. Ali, kao što u prehrani, snu, odmoru, mora biti red i mjera, isto tako i u radosti. Ona ne smije biti takova da čovjeka slabi i onesposobljava za izvršenje njegovih glavnih zadataka, već takva da mu u njima pomaže. Valja, dakle, biti mudar za radost kao i uopće za sve drugo u životu.

Primjer Petra Barbarića

Od Petra nam je sačuvano 12 pisama. Ona sadržavaju i vesele i žalosne stvari života. Čestitajući imendan svome bivšem odgojitelju, Petar piše: »Radosno u duhu sakupljeni ne znamo kako da dademo oduška mlađahnim grudima. Kao iz jednog srca složnim glasom molimo presv. Srce da bi Vam po zagovoru svetog Vam imenjaka dalo u pravoj radosti još mnogo ovako veselih proslaviti dana.«

Drugi put opet Petar piše o nekim žalosnim pojavama u sjemeništu i njegove riječi odišu dubokom boli. On piše: »Ima nešto i nevesela. Našega se razreda već prilično smanjilo. Ona bura zimus zahvati i od nas trojicu. Za onu prvu dvojicu nije se bilo mnogo

čemu nadati, ali je žaliti N., jer se očito vidjelo da je zaveden. I Kongregacija i suučenici radiše sve moguće da se opameti, ali uzalud . . .«

Petar se u radosna vremena znao neusiljeno veseliti, i u pismima raznim šalama i duhovitošću daje oduška veselju, ali je znao u ozbiljno vrijeme sačuvati ozbiljnost, prionuti uz posao i svoje dužnosti. Petar je znao prihvatiti i odricanje kad god je to bilo potrebno. Nikada se, na primjer, ne bi tužio na jelo, a čuvao se u tome svake iznimke, pa makar bila i opravdana. Bio je daleko od svake razmaženosti, mekoputnosti i uživalaštva. Odijelo mu je bilo uvijek čisto i uredno, ali nikad nije bio pretjerani kicoš koji bi se ižívljavao u pomodarstvu. Znao je spojiti otmjenost i jednostavnost, radost i ozbiljnost, kršćansku vedrinu i zakon odricanja. Zato je na svakoga činio dojam mladića, čija je unutrašnjost i vanjština posve skladna i sređena. Ujedinjujući i sretno spajajući radost i ozbiljnost, život i umiranje, stvorio je u sebi uravnoteženost te izbjegao onaj žalosni raskid koji je posljedica neurednosti i neumjerenosti.

Molitva

Gospodine, Ti si nas pozvao na pravu radost, ali si nam dao i zakon odricanja. On je put do prave radosti. I Ti si sam išao njime.

Daj da prihvatimo taj zakon i po križu i umiranju dođemo do uskrsne radosti koja će vječno trajati! Daj da se nikad ne postidimo Tvoga zakona pa ni danas kad on mnogima izgleda zastario, nesuvremen ili čak čovjeka nedostojan. Sve što si Ti dao, ne može čovjeka biti nedostojno. Zato nam Ti uvijek budi vrhovna norma kako ćemo se radovati i kako ćemo se odricati! Amen!

OŽUJAK

JAGANJAC BOŽJI — SPASITELJ

Sveto pismo

»Blagujte pashalnu žrtvu u jednoj te istoj kući; iz kuće ne smijete iznositi mesa niti na žrtvi smijete koju kost slomiti. Sva zajednica Izraelaca neka je prikazuje!« (Izlazak 12, 46—47).

»Sutradan Ivan vidje Isusa gdje dolazi k njemu te reče: 'Evo, Jaganjca Božjeg koji uzima grijeh svijeta'« (Iv 1, 29)!

»Kada vojnici dođoše k Isusu i vidješe da je već mrtav, njemu ne prebiše golijeni, nego jedan od vojnika kopljem probode bok pa odmah poteče krv i voda... To se dogodi da se ispuni Pismo: 'Nijedna mu se kost neće prelomiti'« (Iv 19, 33—34 i 36).

»Znajte da niste otkupljeni nečim raspadljivim — srebrom ili zlatom — od svoga bezvrijednog, od otaca baštinjenog načina života, nego skupocjenom krvi Krista kao nevina i bez mane Janjeta« (I. Petar 1, 19).

Koncil

Firentinski sabor naučava: »Sabor čvrsto vjeruje, ispovijeda i naučava da se nijedan čovjek rođen od žene ne oslobađa od đavlova

gospodstva osim po zasluzi Posrednika Isusa Krista, Bogo-čovjeka, koji je začet, rođen i umro bez grijeha, brišući naše grijehe, jedino svojom smrću porazio neprijatelja ljudskoga roda i ponovno otvorio ulaz u kraljevstvo nebesko, što ga je prvi čovjek svojim grijehom izgubio skupa sa svima svojim potomcima.«

II. vatikanski sabor: »Doista, Kristovo čovještvo u jedinstvu s osobom riječi, bijaše sredstvom našega spasenja. Zato se u Kristu dogodio savršeni otkup našeg pomirenja i dana nam je punina bogoštovlja.

To djelo ljudskog otkupljenja i savršene Božje proslave, kojemu su predigrom bila čudesna Božja djela u narodu Staroga zavjeta, izvršio je Krist Gospodin, naročito vazmenim otajstvom svoje blažene muke, uskrsnuća od mrtvih i slavnog uzašašća. Tako je svojom smrću uništio našu smrt i svojim uskrsnućem obnovio naš život. Doista, iz rebra je Krista, usnulog na križu, proisteklo čudesno otajstvo čitave Crkve« (Uredba o svetoj liturgiji broj 5).

Razmišljanje

»Isusova zemaljska povijest u četvrtom Evanđelju počinje riječima Krstitelja: 'Evo Jaganjca Božjeg, koji oduzima grijehe svijeta', a svršava bilježeći kako mu nisu bile prebijene golijeni; prema propisu pashalnog obrednika pashalni jaganjac mora biti bez ma-

ne; ne smije mu biti slomljena nijedna kost. Na taj način Ivan opisujući događaj razapinjanja, naglašava ono što je već prije natuknuo. Isus umire na križu u sat u koji su se u hramu prinosili pashalni jaganjci. Pravi je hram vani, izvan grada, tamo gdje pravi Jaganjac dopušta da mu rimski vojnici probodu bok.

Slika Isusa kao Jaganjca koji nosi grijehe svijeta uokviruje tako svu Isusovu zemaljsku povijest. U bogoslužju mise Krstiteljeve riječi koje su na početku te povijesti recitiraju se malo prije pričesti. One osvjetljavaju povezanost između Isusove povijesne muke i našega bogoslužja te u isto vrijeme imaju za cilj da stvore časak razmišljanja, prije nego što se usudimo primiti Jaganjca u svoje ruke i u svoje tijelo.

Kratko vrijeme posta (Korizme), što je kao prst upravljen prema Jaganjcu, moralo bi biti prilika i poticaj da se malo dulje zaustavimo u razmatranju pred tom slikom.

Što može značiti činjenica da je onaj koji je u pravom smislu jedini istinski Pastir ušao u ovaj svijet ne kao pastir, već kao ovca, štoviše kao janje? Bog je došao ne da sudi i pali, kako bi mogao, već, nadasve, da skupa s nama podnosi, pati i ljubi. I baš na takav način želi nas spasiti . . . « (Josef Ratzinger).

Ako je ikoje vrijeme u godini pogodno za razmišljanje o našem spasenju, onda je to Korizma. Nova teologija stavlja u središte naše vjere pashalni misterij — tajnu našega otkupljenja po Kristu, neokaljanom Jaganjcu, njegovoj muci, smrti i uskrsnuću. Zato je i spomen-čin pashalnog otajstva: euharistijska žrtva i gozba središte sve naše pobožnosti i kršćanskog života uopće. Ona je glavni izvor iz kojega ključaju rijeke milosnoga života; ona je vrhunac prema kojemu teži sva djelatnost Crkve. Kršćanin je čovjek koji u misi proživljava činjenicu i tajnu svoga otkupljenja.

Primjer Petra Barbarića

Pogledajmo kakva je bila Petrova misna, pričesna, euharistijska pobožnost! On, dodu-še, nije živio u vrijeme izrazito naglašene i razvijene liturgijske pobožnosti. On je umro prije dekreta sv. Pija X. o čestoj i svakidašnjoj pričesti. On nije imao liturgijsku konstituciju II. vatikanskog sabora ni svetu misu na narodnom jeziku sa svim mogućnostima sudjelovanja, kakvu mi danas imamo. Ipak se isticao u euharistijskoj pobožnosti. Veoma pobožno i redovito prisustvovao je svetoj misi. U dugoj sušici, kad je imao mnogo vremena, dnevno bi znao biti i na dvije pa čak i na tri mise. Nije to morao, ali činjenica da je bio, pokazuje njegovo visoko shvaćanje o misi i potrebu njegova srca da proživljava euharistijsku tajnu.

Još kao dijete u rodnome kraju pobudno je djelovao na sve svojim pobožnim vladanjem kod mise. On nije bio prisutan samo tijelom već i duhom. On je pratio i doživljavao misu. On je na podizanje s drugima dizao svoje ruke u vis, a očima pratio svetu hostiju i kalež s Kristovom krvlju. On je s drugima pobožno pjevao pjesmu »Zdravo tijelo Isusovo!«, koja sadrži svu kristologiju i soteriologiju — nauku o Kristu Spasitelju i djelu spasenja. Nedjeljom i blagdanom išao je na pričest. Svakidašnja sv. pričest tada nije bila u praksi. Petar je osjećao potrebu da posjeti Spasitelja u Presv. Sakramentu i da se ondje klanja. Petar je kod mise rado ministrirao. Sve to dokazuje kako je s euharistijskim Spasiteljem bio duboko povezan, a ta je povezanost bila izvorom mnogih milosti koje su ga neprestano posvećivale. On se u radosti napajao na izvorima spasenja. On je gasio svoju duhovnu žeđ kod onoga koji je jedini može pravo utažiti. Zato mu je bila tako mila i pobožnost prema Kristovoj muci i Srcu Isusovu, jer je znao da je to ono bitno, da tu izvire glavna snaga kršćanskoga života.

Mi smo danas nakon II. vatikanskog sabora, kad su nam te stvarnosti tako blize, tako na dohvatu, u daleko povoljnijem položaju nego što je to bio Petar. Ali ako nam nedostaje njegova vjera, pobožnost, žar, manje ćemo se okoristiti tim velikim darom. Zato je dobro da upoznamo njegov duh kao i svih onih koji

su se znali dobro okoristiti milosnim, otkupiteljskim izvorima što potekoše iz krvi Krista, neokaljanog Jaganjca.

Molitva

Isuse, došao si među nas da spasiš ono što je bilo izgubljeno, da svojom tragedijom na križu zadovoljiš za naše prestupke, da nas opereš u svojoj krvi, da nas otkupiš. Uskrsnućem si pobijedio smrt te nam ponovno zapalio svjetlo nade davši nam nov život: istinu, pravu slobodu, božje posinaštvo i vječnu baštinu. Dopusti da obnovljenim žarom, vjerom i pobožnošću slavimo sve te spasiteljske tajne u euharistijskoj žrtvi i gozbi okupljeni oko naših oltara. Neka iz njih u naš život prostruje bujice Tvoga smilovanja i milosti! Daj da po njima postanemo uskrsni kršćani, koji znaju da u našem bivovanju nema zadnju riječ smrt, već život koji si nam Ti zaslužio! Amen!

NATJECANJE NA PUTU PREMA USKRSLOM SPASITELJU

Sveto pismo

»U prvi dan sedmice, vrlo rano, kad je još bila tama, dođe na grob Marija iz Magdale i opazi kamen dignut s groba. Tada otrča i dođe k Šimunu Petru i drugomu učeniku kojega je Isus osobito ljubio, pa im rekne: 'Uzeli su Gospodina iz groba, i ne znamo kamo su ga stavili.'

Nato izađe Petar s drugim učenikom te se zaputiše na grob. Obojica su trčala, ali je drugi učenik brže trčao od Petra pa prije došao na grob. On se nadviri i opazi plahtice gdje leže, ali ipak ne uđe unutra. Uto stigne i Šimun Petar za njim te uđe u grob i vidje plahtice kako leže i ručnik što bijaše Isusu oko glave. Ručnik nije ležao skupa s plahticama, već napose smotan na jednome mjestu. Tada uđe i drugi učenik — onaj što je prvi došao na grob — te vidje i vjerova. Jer još ne bijahu razumjeli Pisma, da je trebalo da Isus uskrsne od mrtvih. Tada se učenici vratiše kući... Marija iz Magdale ode i javi učenicima da je vidjela Gospodina i da joj je to rekao« (Iv 20, 1—10 i 18).

Koncil

»Crkva svetkuje vazmeno otajstvo svakog osmog dana, koji se s pravom naziva danom Gospodnjim ili nedjeljom. To biva prema apostolskoj predaji koja potječe od samog dana uskrsnuća Kristova. Tog su se dana vjernici dužni sastati zajedno, da slušaju Božju riječ i da sudjelujući kod euharistije obave spomen-čin muke, uskrsnuća i proslave Gospodina Isusa te da zahvaljuju Bogu koji ih 'uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih nanovo rodi za živu nadu' (I. Pt 1, 3). Stoga je nedjelja prvotan blagdan koji se ima predlagati i uporno preporučivati vjerničkoj pobožnosti, da bude i dan radosti i počinka od posla. Neka joj se druga slavlja, osim doista najznačajnijih, ne pretpostavljaju, jer je ona temelj i jezgra čitave liturgijske godine« (Konstitucija o svetoj liturgiji, broj 106).

Razmišljanje

»Zagonetna povijest natjecanja dvojice učenika u žurbi prema Isusovu grobu sadrži vrhunsku točku Ivanova opisivanja vazmene noći. A što to ima značiti? Možda ne smijemo dopustiti da nas naše poznavanje književnih značajki četvrtog Evanđelja spriječi na apsolutan način da u njemu vidimo i izraz jedne stvarne uspomene dokazanog osjećaja onoga dana: grob je prazan, ali nije opljačkan

— tako je stvar javila Marija. Što je to značilo? Da li joj treba vjerovati? Nada i predaja sudbini, volja za vjerom i realizam što izbija iz iskustva stavljaju se jedno nasuprot drugome, znatiželja tjera na žurbu i sa svim tim ipak je još uvijek noć . . .

Ali, za evanđelista sigurno ipak se radi o nečemu višem nego što su anegdote. On ne piše za publiku književnika već za Crkvu. Što je točno htio reći ostat će sporno, ali zbog toga imamo pravo da tekst premislimo i da ga uvijek iznova usvojimo u vjeri Crkve. Petar i učenik, koga je Isus ljubio, predstavljaju stvarnost koja je u Crkvi neprestano prisutna: dužnost službe i ljubav koja nije vezana uz neku službu. Nije slučaj da drugi učenik kroz čitavo Evanđelje ostaje anoniman. Neimenovan, on utjelovljuje bezimeno mnoštvo onih koji poznaju Isusa onako kako ga pozna ljubav i tako su trajna snaga Crkve. Obadvojica se natječu na putu prema Gospodinovu grobu. Bezimeni daje prednost Petru, ne osporava mu njegov čin, njegovo je prvenstvo druge vrste. I obadvojica, svaki na svoj način, pobjeđuju u tom natjecanju. Možda danas nasuprot nadmetanju, koje se tako rado nameće između službe i duha, ovaj nas se tekst tiče na osobit način: u Crkvi su različite dužnosti. Postoji prvenstvo službe i prvenstvo bezimene ljubavi, koja nije vezana uz neku službu. Jedino je zakonito nadmetanje u Crkvi natjecanje na putu ususret Gospodinu, tj. natjecanje da mu budemo bliže, da ga više slijedimo, da dublje vjerujemo, da većma proživljavamo vjeru.

Vratimo se temi. Noć je. I danas. I k nama dolazi Marija, dolazi Crkva da nas uznemiri s porukom o onome što je vidjela. Nemojmo odmah izvući svoje teorije o tome što bi moglo biti ili ne biti! Krenimo na put! Marija postaje svjedokom uskrsnuća samo kad ju je Gospodin pozvao. Pozvao ju je po imenu.

Tko želi samo znati ne može ništa drugo naći nego vrtlara (ili koju drugu pretpostavku). Ali tko sluša upoznat će da je pozvan po imenu i tada može biti pun radosne sigurnosti o uskrsnuću pa makar mu i ne bude dano da se dotakne Gospodina, već da samo primi nalog da tu vijest priopći i braći. Da, on je doista uskrsnuo!« (Josef Ratzinger)

Primjer Petra Barbarića

U Crkvi svatko kršten i dobronamjeran ima svoje mjesto, svoju zadaću. To je dobro shvatio i Petar Barbarić, iako nije imao pred sobom uredbu II. vatikanskog sabora o Crkvi »Svjetlo naroda«. On je tu zadaću davno prije Sabora shvatio kao služenje. Proučavajući njegov život naš teolog o. Brajčić uočio je u tom smislu naročito ovo:

»Eno Petra već u 12. godini gdje po sijelima vrši diakoniju Božje riječi, poučava ne-

pismene vjeronauk, uči ljude pobožne 'pisme'. U Babićevu dućanu slovi kao 'lip i uljudan'. Poslije je u sjemeništu molio o. Kamila Zabea da bi ih u školi potanje upućivao u pravilima uljudnosti i pristojnog ponašanja. Poticalo ga je na to štovanje bližnjega.

On nastradale učenike prvi pomaže i vodi bolničaru.

Prvi susret s njim mladi kolege ne zaboravljaju cijeli život. Toliko ih je impresionirao svojim držanjem prema njima.

Ni teška bolest nije ga mogla slomiti u diakoniji. U bolesti neće bolju hranu nego što je imaju drugi. Žao mu je umrijeti zimi, jer će seminarci na sprovodu morati gaziti snijeg. Voli da umre on nego nadbiskup Stadler, koji je više potreban bosanskoj Crkvi nego Petar hercegovačkoj.

Ne daje prednost pred sobom drugima velikim nego i malim. Kad bi sakupljao zadaćnice u razredu, nikad ne bi svoje metnuo odozgor, premda je redovito bila najbolja.

Dijelio je i duhovnu i materijalnu milostinju bližnjima. Na klupe suučenika znao bi stavljati papiriće s porukom: ‚Ne brbljaj!' Psovačima znao je govoriti: ‚Ostavi se, brate, psovke!' Kad bi katkad koji siromah došao na sjemenišno igralište prositi milostinju od đaka, Petar bi skinuo svoj fes u ruke, pa hajde od jednog do drugog za siromaha.

On je u sjemeništu inicijator pobožnosti Presv. Srcu Isusovu, on je duša marijanske pobožnosti i kreposnog života među kolegama. Petar živi za druge. Domet toga života prelazi vrtne ograde Travničkoga sjemeništa. On se nada da će Marijine kongregacije mnogo pridonijeti katoličkom preporodu u hrvatskom narodu, navlastito među mladeži.«

Nije onda slučajno da je Petar preminuo i bio pokopan u dane vazmenih otajstava.

Molitva

Gospodine, vjera u Tvoje uskrsnuće svakome od danas daje mjesto, zadaću, službu u Tvojoj Crkvi. Nismo svi pozvani da obavljamo neku hijerarhijsku službu, ali smo svi pozvani na ljubav i služenje. I neće biti najveći u Tvome kraljevstvu onaj koji je obnašao najvišu službu i čast, već koji je znao najviše ljubiti i služiti. Gospodine, daj nam milost da to shvatimo i da se sa svima Tvojim svetima uvijek natječemo u ljubavi i u služenju! Amen!

S NAŠOM GOSPOM

Sveto pismo

»Poslije šest mjeseci posla Bog anđela Gabriela u galilejski grad imenom Nazaret, k djevici zaručenoj s mužem iz Davidove kuće, komu je bilo ime Josip. A djevici bijaše ime Marija. Kad anđeo uđe k njoj, reče joj: ‚Raduj se, milosti puna! Gospodin je s tokom!' Na te riječi ona se prepade i poče razmišljati što znači taj pozdrav. Anđeo joj reče: ‚Ne boj se, Marijo, jer si našla milost kod Boga. Evo, ti ćeš začeti i roditi Sina komu ćeš nadjenuti ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Previšnjega. Gospodin Bog dat će mu prijestolje Davida, oca njegova. On će vladati kućom Jakovljevom dovijeka. I kraljevstvo njegovo neće imati svršetka.' ‚Kako će to biti — reče Marija anđelu — jer se ja ne sastajem s mužem?' ‚Duh Sveti sići će na te — odgovori joj anđeo — sila Previšnjega zasjenit će te; zato će se dijete koje ćeš roditi zvati svetim, Sinom Božjim. I tvoja rodica Elizabeta zače sina u svojoj starosti. Već je u šestom mjesecu ona koju zovu nerotkinjom, jer Bogu ništa nije nemoguće.' Marija mu reče: ‚Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!' Tada je anđeo ostavi« (Lk 1, 26—38).

Koncil

»Otac milosrđa je htio da predodređena majka prije utjelovljenja dade pristanak, da kao što je žena sudjelovala u davanju smrti, tako žena sudjeluje i u davanju života. To izvanredno vrijedi o Isusovoj Majci, koja je svijetu dala sam Život koji sve obnavlja, i od Boga je bila nadarena darovima koji su u skladu s tako uzvišenom ulogom. Stoga nije čudo da je kod svetih Otaca nastao običaj po kojemu su Bogorodicu nazivali svu svetom i slobodnom od svake grešne ljage, oblikovanu od Duha Svetoga i učinjenu novim stvorenjem. Urešena već od prvog časa svoga začeća sjajem sasvim osobite svetosti, nazaretska je Djevica po Božjoj zapovijedi bila pozdravljena od anđela navještenja kao ‚milosti puna' a ona je odgovorila nebeskom glasniku: ‚Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!' Tako je Marija, kći Adamova, pristajući na božansku riječ, postala Isusova majka, i prihvaćajući Božju spasiteljsku volju svim srcem i nezapriječena nikakvim grijehom potpuno se posvetila kao Gospodinova službenica osobi i djelu svog Sina, pod Njim i s Njime po milosti svemogućega Boga služeći misteriju otkupljenja. Stoga s pravom sveti Oci drže da Marija nije bila potpuno pasivno oruđe u Božjim rukama, nego da je sudjelovala slobodnom vjerom i poslušnošću u ljudskom spasenju. Jer je ona, kaže sv. Ire-

nej, ‚slušajući postala uzrok spasenja i sebi i svemu ljudskomu rodu.' Zato brojni stari Oci u svojemu propovijedanju rado s njim tvrde da je ‚uzao Evine neposlušnosti bio razriješen Marijinom poslušnošću; što je svezala djevica Eva svojom nevjerom, da je to Djevica Marija razriješila vjerom,' i učinivši usporedbu s Evom Mariju zovu majkom živih i češće tvrde: ‚Smrt po Evi život po Mariji'« (»Lumen gentium« broj 56).

Razmišljanje

U svojoj providnosti Bog je htio da Marija u ekonomiji spasenja ima naročitu ulogu. Zato ju je izabrao za Spasiteljevu majku i kao takva ona je usko povezana s misterijem Krista i našega otkupljenja. Premda i sama otkupljena, surađivala je s Otkupiteljem u našem spasenju. Tu suradnju Evanđelje opisuje u navještenju Isusova rođenja, prikazanju u hramu, u Kani Galilejskoj i napokon kad je na Kalvariji stajala pod križem kao plemenita i velikodušna Kristova suradnica.

Marija je povezana i s tajnom Crkve, o čemu svjedoči prva Crkva koja se nakon Isusova uzašašća okupljala oko nje. Ona je slika Crkve i Majka Crkve. Ona sudjeluje u našem duhovnom rađanju. Ona je »rodila Sina kojega je Bog učinio prvorođencem među mno-

gom braćom, tj. među vjernicima, za kojih rođenje i odgoj surađuje materinskom ljubavlju« (»Lumen gentium« 63).

Iz te duhovne stvarnosti posve logično proizlazi i pobožnost koju će svaki član Božjega naroda gajiti prema Mariji, Kristovoj i našoj Majci. Uzor pijeteta prema Mariji može nam biti sam Isus, za koga je bilo zapisano u Evanđelju da je bio poslušan. Crkva nas poziva da svoju pobožnost prema Mariji očitujemo na taj način što ćemo nasljedovati njezine vrline, a naročito njezino slušanje Božje riječi, njezino razmišljanje o Božjoj riječi, njezinu suradnju u djelu otkupljenja, na koju smo po krštenju i potvrdi i mi pozvani.

Božju riječ moramo slušati kod bogoslužja u crkvi, a možemo je i sami čitati u Bibliji te o njoj razmišljati, kako bi nas to razmišljanje kao i Mariju dovodilo do djela i tako postalo plodno. Božja riječ preko nas mora postati plodna u ostvarivanju dobrih djela svake vrste. Kao svećenički novozavjetni Božji narod treba da poput Marije skupa s Kristom svaki dan prinosimo duhovne prinose svojih molitava, dobrih djela, naših običnih poslova i žrtava, a za izgradnju Božjega kraljevstva. To možemo činiti na odličan način kao članovi duhovnoga pokreta nazvana Apostolat molitve, a koji svako jutro prikazuju čitav dan po bezgrešnom Marijinu Srcu Isusovu Srcu u naknadu za ljudske grijehe i na sve one ot-

kupiteljske Kristove nakane na oltaru, za Crkvu, za Papu i posebne mjesečne nakane od Pape preporučene.

Marijanska pobožnost ne smije se, dakle, sva iscrpsti samo u pukim osjećajima, već mora postati životvorna i djelotvorna, crkvena i apostolska. Na takvu nas marijansku pobožnost poziva II. vatikanski sabor i apostolska pobudnica Pavla VI »Marijanski kult«.

Primjer Petra Barbarića

Petar je od djetinjstva gajio iskrenu pobožnost prema Mariji, koju je iskreno i nehinjeno smatrao i nazivao svojom »premilom Majkom«. Svoju odanost prema njoj očitovao je najprije revnim, sabranim i svakidašnjim moljenjem krunice, baš one molitve, koju Pavao VI. u svom dokumentu o štovanju Marije poimence preporučuje kao i pozdrav anđeoski, koji je također za Petra bio nešto posve razumljivo, jer na znak jutarnjega, podnevnoga i večernjega pozdravljenja valja pozdraviti Gospu. To čine svi svjesni vjernici.

Došavši u sjemenište, Petar je stupio u Marijinu kongregaciju i u njoj se Mariji na osobit način posvetio izabravši je svjesno i svečano pred čitavom sjemenišnom zajednicom za »odvjetnicu, gospodaricu i Majku svoju«. Tu posvetu shvatio je kao veliku obvezu da bude što bolji sjemeništarac, koji će životom,

riječju i primjerom svijetliti i drugima te koji će se osjećati neprestano odgovornim ne samo za svoje duhovno dobro već i za dobro svoje braće. Njegova, dakle, marijanska pobožnost nije bila individualistička, već je prerasla u zajedničarsku.

Petar se nije stidio svoje marijanske pobožnosti. Neka to potvrdi ova mala zgoda! Kad se jednom morao dati pregledati po liječniku Židovu, udari tomu u oči njegov karmelski škapular. Petar se nije zarumenio ni zastidio, nego ga je lijepo poljubio i odložio.

Petar je naročito štovao Gospu Lurdsku. Kad je bio teško bolestan, u sobi je na stolu imao metar visok kip Gospe Lurdske. Ona je bila njegova tješiteljica u smrtonosnoj bolesti. Pred tim kipom dva dana prije smrti položio je i nabožne redovničke zavjete Družbe Isusove i tako posve i neopozivo zapečatio svoje predanje i posvetu Gospodinu. U smrtnoj borbi upirao je oči u Gospin kip i šaputao: »Moli za nas grješnike sada i na času smrti naše!« Vjerujemo da je u tim sudbonosnim časovima osjetio milosnu Marijinu blizinu.

Molitva

Marijo, koja si od Boga izabrana za Majku njegova Sina i Majku našu, koja si s Kristom najuže sudjelovala u djelu otkupljenja, izmoli mi milost da slijedim Tvoj primjer i da uvijek budem pažljiv slušač Božje riječi, da u nju u razmatranju srcem ponirem i da ona u meni donosi stostruki rod! Neka ovaj Tvoj mjesec svibanj bude za me velika škola istinske kršćanske pobožnosti, koja se više sastoji u djelima nego u riječima i osjećajima! Daj da uvijek s radošću u srcu veličam Gospodina za sve ono veliko što je učinio Tebi, svojim odabranicima i meni najmanjemu između njih! Moj život bio uvijek pun vjere, nade i ljubavi, a moja smrt početak novoga, ljepšega i vječnoga života! Amen!

SIMBOL SRCA

Sveto pismo

»Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti. Uzmite jaram moj na se i učite od mene, jer sam krotka i ponizna srca. Tako ćete naći pokoj svojim dušama, jer jaram je moj sladak, a moje breme lako« (Mt 11, 28—30).

Koncil

»Misterij čovjeka postaje, doista, jasan jedino u misteriju utjelovljene Riječi. Adam, prvi čovjek, bio je, naime, slika onoga koji je imao doći, Krista Gospodina. Krist, novi Adam, objavljujući misterij Oca i njegove ljubavi potpuno otkriva i čovjeka njemu samome, te mu objavljuje uzvišenost njegova poziva . . .

On koji je 'slika nevidljivog Boga' jest i savršeni Čovjek koji je Adamovim sinovima vratio sličnost s Bogom, koja je već prvim grijehom izobličena. Budući da je u njemu ljudska narav bila uzeta, a ne uništena, time je ona i u nama uzdignuta na veoma visoko dostojanstvo. Utjelovljenjem se, naime, Sin Božji na neki način sjedinio sa svakim čovjekom. Radio je ljudskim rukama, razmišljao

ljudskim umom, odlučivao ljudskom voljom, **ljubio je ljudskim srcem.** Rođen od Marije Djevice, postao je uistinu jedan od nas, u svemu nama sličan osim u grijehu« (»Gaudium et spes« 22).

Razmišljanje

Kao što su mišići znak materijalnosti ljudskoga tijela, a mozak ljudske inteligencije, tako je i srce naravni znak duboke osjećajnosti ljudske osobe. U svim kulturama, od najprimitivnijih do najrazvijenijih, riječ srce ide među onih stotinjak osnovnih pojmova što ih svatko razumije i upotreljava. Zato Karlo Rahner naziva tu riječ »prvotna riječ«. Uvijek i svagdje riječ srce označuje nutarnjeg, dubinskog čovjeka, štoviše, kako to lijepo izrazi kardinal Danielou »cjelokupni ljudski kompleks, najintimnije središte osobe«. Da bismo se u to uvjerili, dosta je da prolistamo leksikone glavnih modernih jezika, a još prije njih neke dijelove iz Biblije ili npr. »Radost i nadu«, pastoralnu konstituciju II. vatikanskog sabora.

U Etimologijskom rječniku hrvatskog jezika od Petra Skoka čitamo, na primjer, da riječ srce može imati značenje kao »središnji elemenat nečega«, a onaj sufiks »-ce« srd-ce »ima kao i u sunce ne toliko deminutivnu ko-

liko afektivnu vrijednost«. Prvi dio »srd« — npr. »srčika« označuje baš onaj središnji elemenat nečega.

U Rječniku biblijske teologije Xavier-Léon-Dufour-a čitamo: »Hebrejski jezik shvaća srce kao čovjekovo ‚unutra' u mnogo širem smislu«, dakle, ne samo u afektivnom. »Srce sadrži i sjećanja, ideje, namisli i odluke. Često treba uzaći onkraj psiholoških podjela, sve do središta bića, onamo gdje čovjek razgovara sam sa sobom, preuzima svoje odgovornosti, otvara se ili zatvara Bogu. U konkretnoj i globalnoj antropologiji Biblije čovjekovo je srce sam izvor njegove svjesne, intelektualne i slobodne osobnosti, mjesto njegovih odlučnih opredjeljenja, mjesto nepisana Zakona i otajstvenog Božjeg djelovanja, mjesto gdje čovjek susreće Boga, susretom koji postaje potpuno djelotvornim u ljudskom srcu Sina Božjega.«

Govoreći o strukturi čovjeka konstitucija »Radost i nada« veli: »Svojom unutrašnjošću čovjek, uistinu, nadilazi sveukupnost stvari: u te dubine čovjek zalazi kad se vraća u srce, gdje ga čeka Bog, koji ispituje srce, i gdje on pred Božjim očima sam odlučuje o svojoj sudbini« (broj 14). U tom vžnom dokumentu riječ srce dolazi bar 15 puta.

A sada pogledajmo što nam želi reći ona pobožnost prema Isusu, koja je sadržana u simbolu njegova Srca! Riječ dajemo suvremenom teologu Ratzingeru koji piše: »Može

li nam pobožnost Srcu Isusovu još što kazati? Ili bolje rečeno: možemo li se njome još izražavati pred Gospodinom i obraćati mu se? Barokna bujnost, lakoća kojom se služila govoreći o velikim temeljnim riječima ljudskoga života za nas je postala sumnjiva. Dubljim ispitivanjem, koje prelazi preko njezina ushićenog držanja, dolazimo do jednostavnoga otkrića koje se tada izricalo na način onoga vremena. Ono što je bilo otkriveno, bilo je, doista, izvorno i vjerodostojno, a to je čovještvo Boga u Isusu Kristu. I to što je bilo otkriveno, bila je tjelesnost čovjeka Isusa. Sve je to označeno riječju ‚srce', koja je htjela i hoće svjesno biti ne samo simbol, već koja hoće izraziti ukorjenjenje duha u stvarnost tijela. Materija je pronašla novu dimenziju kad je postala izražaj duha i napokon Boga. Ali je pronašla novu dimenziju i Božja ljubav kad je uzela dragocjenost i patnju ljudskoga bića, materije. Ona se sada može doslovno opisati, kako to smiono kaže sv. Ivan. (»Što su naše ruke opipale o Riječi života« I. Iv 1, 1). Ona se sada može vidjeti. Bog uzima ograde materije, točno određeno tijelo, da bi upravo kroz tu ograničenost pronašao novu mogućnost saopćavanja, zbližavanja.

Materija koja dijeli postaje sredstvo kontakta. Ona postaje sredstvo predanja. Iz mogućnosti promjene koja joj je imanentna, nešto se ižaruje. I prosijava nešto od misterija čovjeka, u kojem su povezani duh i materija,

jer svako od njih pronalazi potpuno svoju autentičnost, a oboje zajedno na taj način izražavaju mjesto jedinstva stvorenja. Pobožnost Srcu Isusovu u svojim zlatnim vremenima mogla bi se usporediti s Isusovim pokretom unutar Crkve. Nad ruševinama tridesetgodišnjeg rata, usred političkog kršćanstva baroknih dvorova ta je pobožnost učinila da se otkrila Isusova jednostavnost, a htjela je i Crkvu natrag privesti toj jednostavnosti. Upravo u doba crkvene moći ona je u Isusu prepoznala patnika i zapuštenika. Ona je ljude dovodila do dijaloga s njegovom osamljenošću i do sudjelovanja u njegovoj patnji. Njezin je ‚p r o t e s t' bila patnja, ili bolje: ona je grijeh pokušala pobijediti patnjom. Ona je otkrila dragovoljnu patnju kao prostor spasonosne preobrazbe čovjeka. I tako je sama po sebi nadvladala i onaj kazuistički moral koji je pritiskao i onu bezizlaznu polemiku između rigorista i laksista: ona je otkrivala Isusov ‚laki jaram' upravo prihvaćanjem njegove muke. Sva se tajna sastoji u tome da se ima srce slično Njegovu! I dok su ‚mudri' i ‚inteligentni' raspravljali, ‚jednostavni' su bili kadri gledati (usp. Mt 11, 25); srce označuje i pokazuje život.«

Ne nalazimo li se nakon Sabora opet u sličnoj situaciji? — Beskonačne rasprave između progresista i konzervativaca, svađe o tome tko je koncilski a tko nije. I tu se gube

tolike energije! Ne bi li bilo bolje da umjesto toga svojim suvremenicima počnemo otkrivati Isusovu ljubav, Isusovo Srce?

Primjer Petra Barbarića

Petar nije imao prilike ni vremena ni mogućnosti da se dovine do neke visoke, duboke i učene teologije. Ipak je srcem i intuicijom vjernika u Travničkom sjemeništu upoznao svu vrijednost pobožnosti Srcu Isusovu, za nju se zagrijao, iskreno i jednostavno je prakticirao te zauzeto širio. O tome imamo sačuvano svjedočanstvo sestre Radegunde Pogačar napisano u Mostaru 27. svibnja 1897., tek nešto više od mjesec dana nakon Petrove smrti. Ta sestra piše kako se Petar žalostio što se u apostolatu ne upotrebljava najglavnije sredstvo i što se milostima Presv. Srca ne koristimo. Petar se toj sestri tužio »što kršni hercegovački puk slabo poznaje Presv. Srce Isusovo, koje ga jedino može spasiti«, i poticao je da u školi među gojenicama nastoji što više proširiti pobožnost Srcu Isusovu.

U pismu o. Zabeu od 21. lipnja 1896. Petar ovako daje oduška svome srcu s obzirom na štovanje Srca Isusova: »Svetkovina Presv. Srca proslavila se upravo krasno. Sinuo nam krasan dan, a zasvijetli mitra na glavi presvijetlog banjalučkog biskupa Markovića, koji je držao pontifikalnu misu, propovijed o Presv. Srcu, a zatim predvodio procesiju kroz

grad kao na Brašančevo, dočim je prije bila samo ispred naše kuće ...

Malo kasnije pohodio nas je dubrovački biskup Dr. Josip Marčelić, koji je prije prisustvovao svečanosti Presv. Srca u Sarajevu. Oba su spomenuta biskupa oduševljena za Presv. Srce te će po svoj prilici uvađati slične svečanosti i u svojim biskupijama. Svuda se radi u tom smjeru, samo naša Hercegovina, čini se da još sniva duboki san. Nu ipak prije nekoliko dana obradova me list od predstojnice milosrdnica u Mostaru, u kojem moli da se 60 djece upiše u bratovštinu Presv. Srca. To je prvi vrtić, koji će se, ako Bog da, malo po malo razgranati po čitavoj Hercegovini, te nastati krasan perivoj Presv. Srca.«

Petar je bio, doista, veliki revnitelj pobožnosti Srcu Isusovu. U njoj je gledao spas i blagoslov naše Crkve i našega naroda. Da li se u tom varao? Vjerujemo da nije. Njegov iskreni kršćanski osjećaj kojim je zavolio tu pobožnost nije ga mogao prevariti. Zato nam i »preminuo još govori« gdje nam je spas, gdje izlaz iz krizne situacije.

Molitva

Kao molitvu navodimo Petrove riječi i uzdahe. Zabilježio ih je u duhovnim vježbama g. 1894. dok je razmatrao o Isusovoj muci. To je zapravo žarka prošnja za ljubav prema Srcu Isusovu.

»Spasitelju moj, velike li ljubavi Tvoje! Ti Bog, stvoritelj svega, pa se udostojavaš trpjeti tako velike, tako gorke muke, toliku pogrdu i sramotu, za mene kukavno stvorenje, za mene zemaljskoga crva — jedno ništa. Pa premda si znao da ću Te toliko i toliko puta uvrijediti, ipak, Spasitelju moj, ipak se u najgroznijim mukama brineš za mene, i predaješ me svojoj miloj rastuženoj Majci. Rascviljena Majko, molim Te za onu bol, što si je pod križem ćutila, de molim Te, gani kameno srce moje, gani ga ljubavlju prema Srcu presvetoga Sina Tvoga! Kako je moguće da ja ne ljubim toli milostivo Srce, koje je za me kukavca toliko trpjelo! Isuse, ja vjerujem, da si Sin Boga živoga, zato još molim iz svega srca, daj mi ljubav da za čitavog života plamtim od ljubavi Tvoje! Sveta Marijo, za onu ljubav, kojom si ljubila Sina svoga, isprosi mi ljubav prema njegovu Presv. Srcu! Sveti Franjo Ksaveriju, isprosi mi onu ljubav, kojom si ljubio raspetoga moga Spasitelja! Sveti Petre, molim Te, isprosi mi ljubav kojom si ljubio svoga božanskog Učitelja! Svi sveti i svetice Božje, isprosite mi ljubav prema Presv. Srcu Isusovu!

Presveto Srce Isusovo, daj da Te sve više ljubim! Usadi mi u srce muku svoju Kriste! Amen!«

NADA GORUŠIČNOG ZRNA

Sveto pismo

Isus im iznese drugu usporedbu: »Kraljevstvo je nebesko slično gorušičnu zrnu koje netko uze i posija na svojoj njivi. Ono je, svakako, najsitnije od svega sjemena, ali kad uzraste, bude veće od drugoga povrća, razvije se u stablo, tako da dolaze ptice nebeske i gnijezde se u njegovim granama« (Mt 13, 31—32).

Koncil

»Misterij svete Crkve očituje se u njezinu ustanovljenju. Jer je Gospodin Isus dao početak svojoj Crkvi propovijedajući radosnu vijest, to jest dolazak Kraljevstva Božjega koje je u Svetom pismu bilo od vjekova obećano ... To se pak Kraljevstvo jasno očituje ljudima u riječima, djelima i prisutnosti Kristovoj. Gospodinova se riječ, naime, uspoređuje sa sjemenom koje se sije u polju; oni koji slušaju s vjerom i pripadaju malom Kristovu stadu, primili su sâmo Kraljevstvo; zatim sjeme svojom snagom niče i raste sve do vremena žetve ...

Kad je Isus, pošto je pretrpio za ljude smrt na križu, uskrsnuo, pojavio se kao Go-

spodin i Krist i Svećenik postavljen na vijeke, a zatim je izlio na svoje učenike od Oca obećanog Duha. Zato Crkva, nadarena darovima svoga Ustanovitelja i vjerno vršeći njegove zapovijedi ljubavi, poniznosti i samozataje, prima misiju da navješćuje Kristovo i Božje Kraljevstvo i da ga ustanovi u svim narodima, i postavlja klicu i početak toga Kraljevstva na zemlji. Međutim, dok ona polagano raste, teži za savršenim Kraljevstvom i svim svojim silama nada se i želi da se sa svojim Kraljem sjedini u slavi« (Lumen gentum 5).

Razmišljanje

»Povijesni smisao usporedbi o rastu danas nam je jasniji nego što je to bio prošlim pokoljenjima, bar tako mislimo, ali nam zato i njihovo značenje za sadašnjost izmiče još više. O usporedbi gorušičina zrna tumači Svetog pisma kažu nam da je ispočetka bila usporedba suprotnosti, koja je htjela dati odgovor na uznemirenost i nemir učenika koji su se u njima budili zbog vrlo skromnog oblika u kojem se prikazivalo Božje kraljevstvo započeto u Isusovu propovijedanju: oni su se morali pouzdati u gorušičino zrno, u tajnu nade koja je viša od ovog početka ljudski tako skromnoga.

I mi se danas nalazimo veoma vjerojatno među onima koji traže i koji su uznemireni. Isusov nam odgovor ne ide lako u glavu. Čak

je i stablo što je izraslo iz gorušičina zrna još tu, ali nam izgleda umorno i bez lišća kao biljka u jesen. Izgleda da se ono malo po malo, ali sigurno suši. Ptice nebeske iščezavaju ili bolje rekavši: na njemu se gnijezde rijetke ptice kao aveti i čine od njega više nezgodno i nemirno boravište. Javlja se strah da i to stablo ne može imati drugačije obećanje od ostalih koja su izrasla u povijesti a zatim se osušila. I ono ne može biti zasađeno za vječnost, već za vrijeme, u kojem će rasti svježe i mlado, a zatim se u jesen osušiti i nestati. Stablo je tu, ali izgleda da je bez obećanja, bez nade.

Rastače li se, dakle, usporedba ako je promatramo s druge strane? Ili se moramo, da je shvatimo, vratiti na njezin početak? Naglasak stavljen od Isusa nije na stablu već na gorušičinu zrnu koje je unatoč neznatnosti nada. U stvari, Crkva uvijek ostaje gorušičino zrno: za nju su uvijek Veliki petak, Uskrs i Duhovi u isto vrijeme. Ona nije kao biljka koje sjeme postoji samo na početku. Za nju križ nije samo daleki početak, već je uvijek prisutan. Ona neprestano proživljava uvijek iznova Veliki petak, kao što uvijek iznova doživljava i Uskrs.

Crkva ostaje gorušičino zrno kroz svu svoju povijest. Ona uvijek živi od nepojmljive snage Duha Svetoga, a nikad od moći koju u međuvremenu zadobiva od organizacije.

Možda je blagoslov ovog časa povijesti što smo prisiljeni da iznova priznamo tu istinu. Mogli smo pomišljati kako je Crkva postala tako moćna, da bi, promatrajući je s čisto ljudskog stanovišta, teško mogla biti poražena. Danas znamo kako se takva zamisao može veoma brzo stropoštati. Možda i mi i Crkva moramo ući 'u veliku nevolju' (I. Sol 1, 6) da otkrijemo odakle dolazi njezina životna žila, tj. i danas od nade gorušičinog zrna, a ne od moći njezinih planova i struktura« (Josef Ratzinger).

Primjer Petra Barbarića

Petar Barbarić kao i svaki drugi kršćanin bio je dijete svoga vremena. Njegova shvaćanja o Crkvi bila su onakva kakva su bila i kod drugih vjernika njegova vremena. Kod njega ipak otkrivamo veoma naglašenu i razvijenu notu crkvenosti, osjećaja za Crkvu i s Crkvom, zauzetosti za nju i za njezin rast. On osjeća s njezinom vidljivom glavom u Rimu s papom, on osjeća potrebu da se zanima za misijski rad Crkve u dalekim zemljama Afrike, on osjeća i s glavom mjesne crkve u Sarajevu s nadbiskupom Stadlerom, pa u njegovoj i svojoj bolesti više je zabrinut za zdravlje nadbiskupa nego svoje, jer njega smatra za Crkvu daleko potrebnijim od sebe.

Petar je u propovijedima slušao prispodobu o gorušičnom zrnu te vjerovao u njezinu poruku, a s nadom izgrađena kršćanina računao uvijek sa sposobnošću obnavljanja Crkve, jer se u gorušičnom zrnu krije počelo života. Zato njegova vjera u Crkvu i u njezin rast nije nikad oslabila. Iz vjere raslo je i njegovo neograničeno povjerenje u Crkvu i njezinu nauku. Petar je uvijek bio poučljiv sin majke Crkve. Vjera, za koju su njegovi pređi i krv lili, bila mu je kroz čitav život svjetlo i obrana, izvor i korijen svih njegovih vrlina. Ali, ta vjera bila je vjera Rimokatoličke Crkve kojoj je čitavim bićem pripadao i koju je baš u crkvenoj zajednici tako snažno proživljavao. Njega nije smetala institucija Crkve i njezine strukture, štoviše, on je u njima gledao pomoćno sredstvo da što bolje ostvaruje svoj kršćanski ideal. Njegova crkvenost svakako je primjerna i vrijedna udivljenja.

Molitva

Gospodine, daj mi vjeru u tvoju svetu Crkvu katoličku i apostolsku!

Gospodine, daj mi povjerenja u tvoju Crkvu! Neka ono bude tako jako da ga nikad ništa ne može oboriti! Iz povjerenja neka izraste poučljivost prema Crkvi, prema papi i biskupima! Ne daj da ikada budem žrtva pomodarstva pa većma slušam glas svijeta ili

onih u Crkvi koji nisu njezino službeno učiteljstvo!

Gospodine, daj da uvijek budem vjeran tvojoj Crkvi!

Gospodine, daj da uvijek budem poslušan tvojoj Crkvi!

Gospodine, daj da nikad ne gubim nadu nad životvornom snagom gorušičina sjemena što predstavlja tvoju Crkvu i da vjerujem u njezinu neprestanu sposobnost preporađanja i obnavljanja!

Gospodine, nadasve daj mi ljubav prema Crkvi kao majci i neka moja ljubav ne bude samo u osjećaju, već neka se pretvara u rad i neprestano zalaganje za nju!

Gospodine, daj da umrem u krilu Crkve i kao hodočasnik apsolutnoga prispijem k Crkvi svetaca, koja je u vječnoj slavi, u blaženom gledanju tvoga lica! Amen!

RAZBORITOST

Sveto pismo

»Mudrošću se zida kuća i razborom utvrđuje i po znanju se pune klijeti svakim blagom dragocjenim i ljupkim. Bolji je mudar od jakoga i čovjek razuman od silne ljudine. Jer s promišljanjem se ide u boj, i pobjeda je u mnoštvu savjetnika« (Izreke 24, 3—6).

»Koliko možeš, druži se sa svojim bližnjim, i savjetuj se s mudracima. Za razgovor traži razborite ljude, i tvoje riječi nek su po Zakonu Svevišnjeg« (Sirah 9, 14—15).

»Ne optužuj prije nego što istražiš, prvo promisli, pa onda ukori! Ne odgovaraj prije nego što si čuo i ne miješaj se usred govora. Ne prepiri se o onome što te se ne tiče i ne miješaj se u svađu grešnika« (Sirah 11, 7—9)!

»Blago čovjeku koji razmišlja o mudrosti i umuje razborito, koji u srcu svojem proučava njezine putove i posvećuje se u njezine tajne« (Sirah 14, 20—21).

»Bolje je pokliznuti se na cesti nego na jeziku« (Sirah 20, 18).

»O, tko će postaviti stražu ustima mojim i na usne moje pečat razboritosti, da nikad zbog njih u zlo ne zapadnem, da me jezik moj ne uništi?« (Sirah 22, 27).

»Ako tko u govoru ne griješi, on je savršen čovjek, sposoban je zauzdati i cijelu svoju osobu« (Jakov 3, 2).

Koncil

»Laici treba da spremno i radosno napreduju u svetosti, trudeći se da teškoće nadvladavaju u razboritosti i strpljivosti... Samo svjetlom vjere i razmatranjem Božje riječi moći će uvijek i posvuda razaznati Boga, u svakom događaju tražiti njegovu volju, vidjeti Krista u svim ljudima, bliskim i tuđincima, ispravno suditi o pravom značenju i vrijednosti vremenitih dobara u njima samima i u odnosu prema čovjekovu cilju... Neka ne prestanu trajno njegovati sposobnosti i talente kojima su obdareni i služiti se vlastitim darovima koje su primili od Duha Svetoga« (Dekret o apostolatu laika, broj 4).

Razmišljanje

Sveto pismo, sveci i duhovni pisci hvale krepost razboritosti. To je krepost po kojoj ispravno razlučujemo vrednote, i u tom je smislu možemo poistovjetiti i sa životnom mudrošću. Ona je kao neki pametan vozač u našim životnim kolima koji zna uvijek birati prave putove, one koji dovode k cilju, koji izbjegava stranputice i koji se u svim situacijama zna snaći i pametno ponašati.

Kako je ljudski život veoma složen, jer čovjek se susreće sa svim i svačim te upada u najrazličitije situacije, jasno je da je krepost razboritosti ne samo korisna već i potrebna u svakom času našega života.

Na krepost razboritosti spada da se čovjek zna posavjetovati s pametnim i iskusnim ljudima, da zna učiti iz prošlosti, da se zna pametno prilagoditi sadašnjosti i da zna predviđati i budućnost i za nju se pripremiti.

Bez razboritosti nemoguće je izbjeći sotonine zamke, jer on se često »pretvara u anđela svjetla«.

»Razboriti ljudi nisu prepredeni ni lukavi, već oštroumni promatrači, koji ispituju i odmjeravaju. Prema sebi nisu mekoputni, a prema drugima su tankoćutni; spremni su više na slušanje nego na govorenje; brbljavim osobama ne povjeravaju nikakve tajne. Nikada ne iznose u javnost ono što treba da ostane u obitelji. Ne predaju se glasinama. Oprezni su u suđenju i prosuđivanju drugih. Bližnjega nastoje uvjeriti, a ne silom mu se nametnuti« (Dr Karl Pömer).

U mjesecu kolovozu slavimo svetkovinu Marijina Uznesenja na nebo ili Veliku Gospu. Mariju u Lauretanskim litanijama zazivamo: »Djevice premudra, moli za nas!« Marija je, doista, bila mudra i razborita djevica, koja je malo govorila, ali nam je ipak mnogo rekla, koja je svoju životnu zadaću najbolje ispuni-

la, i zato će biti dobro da kod nje i od nje učimo razboritost, ali i da je molimo neka nam isprosi tu za život tako važnu krepost.

Primjer Petra Barbarića

Oni koji su pripremali dijecezanski proces za Petrovu beatifikaciju proučavali su njegov život te na temelju činjenica utvrdili da je Petar toliko od Svetog pisma hvaljenu vrlinu razboritosti vršio čak u herojskom stupnju. Zarana je upoznao da je Bog posljednji cilj njegova života te se trudio služeći se svim milosnim sredstvima da taj cilj jednom i postigne. Čak je i svoje duhovno zvanje smatrao sredstvom da sigurnije postigne posljednji cilj. Rado je i mnogo molio da bi ustrajao u onome na što ga Bog zove.

Petrova razboritost sastojala se i u tome da je izbjegavao sve ono što bi ga moglo omesti u postizavanju posljednjeg cilja, a to je osobito smrtni grijeh.

U svome radu nije se dao voditi nepromišljenošću ili samovoljom, još manje strastvenošću, već je o svojim postupcima ozbiljno razmišljao, a osobito u ispitu savjesti, u pripravi na ispovijed te u godišnjim duhovnim vježbama, što ih je uvijek obavljao s najvećom revnošću i savjesnošću.

Svoju razboritost Petar je pokazivao i u tome što je kao sjemeništarac znao pametno iskorištavati vrijeme. Izvan vremena određena za odmor marno je studirao, molio i obavljao pobožne vježbe. Čak si je i u bolesti načinio dnevni red kojega se držao.

Petrov učitelj iz osnovne škole u Veljacima Vuksan često je govorio da nikad nije imao tako razborita đaka kao što je bio Barbarić.

Za svoju dob neobičnu razboritost Petar je pokazao kada je u višim razredima za vrijeme jednih duhovnih vježbi tražio razloge za i protiv stupanja u redovnički stalež. Znao je da je takav korak veoma važan, i zato je htio o njemu najprije zrelo promisliti, da se ne prenagli.

I Petrov govor nije nikad odavao ništa nemirno, nervozno, naglo, nepromišljeno, već se odlikovao trijeznošću i promišljenošću.

Ugled, što ga je u Travničkom sjemeništu općenito uživao i kod odgojitelja i kod profesora i kod đaka, velikim dijelom duguje se i njegovoj razboritosti. On je bio mladić općeg povjerenja kome se bez straha mogao povjeriti svaki zadatak. Eto, i u tome je bio duhovno velik, uzor svakome tko u životu želi biti razborit i raditi sve pametno, imajući uvijek pred očima posljednji cilj.

Molitva

Isuse, ti si upozorio na krepost razboritosti kad si govorio o čovjeku koji želeći sagraditi kulu najprije sjeda i pravi proračun, i o kralju koji želeći se zaratiti s drugim kraljem najprije sjeda i ispituje da li mu je kadar oprijeti se. Nauči nas životnoj mudrosti, razboritosti i promišljenosti, a osobito daj da uvijek imamo pred očima svoj posljednji cilj! Neka naše riječi i djela budu uvijek u skladu s tvojim zakonom. Amen!

LJUBI BLIŽNJEGA KAO SAMOGA SEBE!

Sveto pismo

»Nikomu ništa ne budite dužni, osim da ljubite jedan drugoga, jer tko ljubi bližnjega, ispunio je Zakon. Uistinu: 'Ne učini preljuba! Ne ubij! Ne ukradi! Ne poželi!' — i ako ima koja druga zapovijed — sadržana je u ovoj riječi: 'Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!' Ljubav ne čini bližnjemu zla. Dakle: ljubav je ispunjeni zakon« (Rim 13, 8—10).

Koncil

»Prelazeći na praktične i važnije konsekvencije, Koncil želi naglasiti poštivanje čovjeka; svatko mora smatrati svoga bližnjega, ne izuzevši nikoga, kao 'drugoga samoga sebe' u prvom redu vodeći brigu o njegovu životu i o sredstvima koja su mu potrebna za dostojan život, da ne nasljeduje onog bogataša koji nije vodio nikakve brige o siromašnom Lazaru.

U našim danima posebice postoji hitna i neodložna obaveza da budemo bližnji baš svakom čovjeku i da mu, kad se s njim sretnemo, djelotvorno pomognemo: starcu od svih napuštenu, stranom radniku nepravedno prezrenu, izbjeglici, djetetu iz nezakonite veze koje ne-

zasluženo trpi zbog grijeha koji nije njegov, gladnome koji se poziva na našu savjest podsjećajući nas na Gospodinovu riječ: 'Meni ste učinili koliko ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće' (Mt 25, 40).

Povrh toga sve što se protivi samom životu, kao što je ubojstvo bilo koje vrste, genocidi, pobačaji, eutanazija pa i svojevoljno samoubojstvo; sve što povređuje integritet ljudske osobe, kao što su sakaćenja, tjelesna i moralna mučenja, psihološke prisile; sve što vrijeđa ljudsko dostojanstvo, kao što su neljudski uvjeti života, proizvoljna hapšenja, deportacije, ropstvo, prostitucija, trgovina bijelim robljem i mladeži; zatim, nedostojni uvjeti rada, gdje se s radnicima ne postupa kao sa slobodnim i odgovornim osobama, nego kao s prostim sredstvima zarade: svi ti i slični postupci zacijelo su sramotni već sami po sebi, i dok truju ljudsku civilizaciju više kaljaju one koji tako postupaju nego one koji nepravdu trpe, i u proturječju su sa Stvoriteljevom čašću« (»Radost i nada« 27).

Razmišljanje

»Mrziti samoga sebe lakše je nego što se misli. Ali kad bi u nama umrla svaka oholost, milost nad milostima bila bi ponizno voljeti same sebe kao bilo koji od patničkih udova Isusa Krista« (Georges Bernanos).

»Doista, kako je lako biti u razdoru sa samim sobom: zašto je taj 'ja' stvoren na takav način da me tjera na odreknuće nagona i na neprestano traženje suglasja s 'tobom' i s 'njime'? Zašto mi je prikraćen taj ili onaj dar što druge čini bogatima, slobodnima i sretnima? Zašto se moram boriti s tim surovim i tvrdoglavim 'ja'? Zašto je on stavljen u svijet s kojim ne mogu koračati u skladu?

Najdublji je korijen svakog duševnog oboljenja, tako nas uči i iskustvo mnogih liječnika za duševne bolesti, krivo prihvaćanje samih sebe, sukob s tim stvorenjem moga 'ja', koji mi je dan s rođenjem. I taj nedostatak jedinstva priječi put k 'ti'. Ili je, možda, istina u suprotnome: da samo onaj tko priznaje da je njegova egzistencija postala istinska po nekome drugome od kojega je prima, može prihvatiti i samoga sebe? Međusobno su nutarnje povezana ta dva vidika: samo bivovanje primljeno od jednoga 'ti' omogućuje potvrđivanje svoga 'ja'; samo sklad sa samim sobom otvara put k drugome. Ljubav prema sebi i ljubav prema bližnjemu nerazdruživo su isprepletene jedna s drugom.

Na taj način zapovijed da ljubimo bližnjega 'kao samoga sebe' danas bi mogla postati za nas pouka o ispravnom prihvaćanju samih sebe, bez čega ne možemo istinski prihvatiti' ni svoga bližnjega. Konačno u prihvaćanju samih sebe provjerava se prihvaćanje Stvo-

ritelja: taj 'ja' sa svim svojim ograničenostima i mukama dio je stvorenja. I ono što je stvoreno u posljednji dan stvaranja 'dobro' je. I upravo zbog toga ne smije biti samo pragmatički podnašano, već istinski prihvaćano. Ono što je 'dobro' i istinito je. Svako je drugo vrednovanje na dnu odviše maleno. Vjera je u Stvoritelja najdublji preduvjet za svaki tip ljubavi. Od Stvoritelja ključa onaj 'da' koji ujedinjuje 'ja' i 'ti'« (Josef Ratzinger).

Što su ova dva mislioca rekla duboko, a možda malko za nas obične smrtnike i presloženo, dade se izreći i daleko jednostavnije. Svaka uredna ljubav počinje od samoga sebe. Isus i apostol Pavao jasno uče da mjerilo naše ljubavi prema bližnjemu mora biti ljubav prema samome sebi. Samo onaj tko zna ispravno i uredno ljubiti samoga sebe znat će ljubiti i svoga bližnjega. Prava ljubav je uvijek sklad između mene i bližnjih.

Primjer Petra Barbarića

Kako je Petar Barbarić bio usklađena ličnost, onda je posve jasno i razumljivo da je znao iskreno ljubiti svoga bližnjega, baš kao što je ispravno ljubio i samoga sebe brinući se za usavršavanje svoga lika na svim područjima. Njegova duhovnost nije bila posve individualistička, niti samo molitvena ni pobožnjačka, već se otvarala i bratu čovjeku i njegovim potrebama, u prvom redu duhovnim

a onda i moralnim, pa i posve ovozemskim. Neka o tome progovore opet neke činjenice iz njegova života!

On je vrlo brzo uvidio koliko je alkoholizam društveno zlo u našem narodu. Zbog njega trpe tolike obitelji; u njima nema mira, sloge, a i materijalno propadaju. Zato se već u nižim razredima gimnazije preko praznika stao boriti protiv toga zla u svom rodnom kraju.

Tako je godine 1890. počeo obrađivati nekoga čovjeka koji je bio odan piću i uz to, po običaju, i veliki psovač. A psovka je drugo veliko i društveno i moralno zlo našega naroda, znak zaostalosti i primitivizma. Toga je pijanca i psovača počeo uvjeravati kako je zlo ono što čini i nagovarati ga da se toga okani. Često mu je znao govoriti i tumačiti kako gubi dušu i teško vrijeđa Gospodina Boga. I zaista, čovjek se obrati! Za godinu dana nije u krčmu ni zavirio, a kad bi poslije u krčmi kupio vina ili rakije, piće bi ponio kući da se okrijepi zajedno s ukućanima.

U svojoj revnosti i zauzetosti za bližnjega Petar je također naišao na čovjeka koji kao da uopće nije imao vjere, što je u ono vrijeme na selu bila rijetkost. Bio je glavar zadruge. Kad bi ukućani zamolili da im dopusti u nedjelju i na svetkovine na misu, on bi se otresao i ovako odbrusio: »Zar nemate nikakva posla? Ako nemate, onda ne branim.« Petru je bilo žao toga čovjeka, a još više nje-

govih ukućana, pa mu se približio i upustio s njime u dijalog. Najprije dopusti da se on izgovori, a onda mu poče polako i strpljivo kroz više dana pobijati njegove prigovore i isprike. Uspjeh nije izostao: od vuka postade ovca. Ne samo da taj čovjek nije pravio više smetnje svojim ukućanima koji su željeli obavljati nedjeljnu i blagdansku dužnost, već je polako i sam počeo živjeti po vjeri kao pravi kršćanin.

Petar je Barbarić imao također veoma razvijen osjećaj za dobar glas bližnjega, osobito svojih odgojitelja i profesora u sjemeništu.

Socijalnu dimenziju Petrove duhovnosti dokazuje i njegovo veliko oduševljenje za učenje stranih jezika. Glavni motiv koji ga je u tome vodio bila je želja da bi jednom kao svećenik mogao što bolje raditi za bližnjega. Naročito je želio da bi kao svećenik mogao ispovijedati na raznim jezicima i time koristiti svome bližnjemu. Poput sv. Pavla želio je da »svima postane sve kako bi sve pridobio za Krista«.

Već je kao đak toliko naučio talijanski da je za duhovno štivo preveo u razredu neke tekstove, među njima i životopis uzornog germaničara Hrvata Pavla Kolarića. Taj se prijevod još čuva u arhivu vice-postulature. Za prevođenje žrtvovao je radosna srca svoje slobodno vrijeme.

Petar je imao dar da uzbuđene duhove svojih školskih drugova umiri, žalosne utješi, klonule ohrabri. Nije bio nikakvo zlopamtilo i nije dopustio da bilo kakve uvrede uguše njegovu bratsku ljubav, duh praštanja, pomirenja i susretljivosti.

I u svojoj bolesti, teškoj sušici, od koje je bolovao godinu dana i od koje je 15. travnja 1897. i umro, bio je veoma zahvalan i obziran prema onima koji su ga dvorili i pohađali. Nikada nije bio nestrpljiv ni zahtjevan, već strpljiv i krotak kao janje. Njegova tankoćutnost i obzirnost prema bližnjemu išla je tako daleko da je jedanput rekao sjemeništnom poglavaru: »Molim, nemojte djecu siliti da se za me mole, moglo bi im dosaditi.« I svome rođenom bratu franjevcu fra Marku dao je pred smrt napisati kako bi mu bilo drago kad bi ga obišao, ali ako ga u tom sprečava njegova dušobrižnička služba, neka radije ostane kod kuće.

Molitva

Bože moj, dopusti mi, aleluja,
mira tvog da budem glas, aleluja.

Ima li mržnje bilo gdje, aleluja,
daj da ljubav nosim tu, aleluja.

Ima li sumnja bilo gdje, aleluja,
daj da vjeru nosim tu, aleluja.

Ima li očaj bilo gdje, aleluja,
daj da nadu nosim tu, aleluja.

Ima li žalost bilo gdje, aleluja,
daj da radost budem tu, aleluja.

Ima li tama bilo gdje, aleluja,
daj da svjetlo budem tu, aleluja.

Bože moj, dopusti mi, aleluja,
mira tvog da budem glas, aleluja.

(Molitva sv. Franje)

KRUNICA

Sveto pismo

»Marija reče: Slavi duša moja Gospodina; duh moj kliče od radosti u Bogu Spasitelju mome, jer milostivo pogleda na neznatnu službenicu svoju. Gle! Odsad će me blaženom zvati svi naraštaji, jer mi velike stvari učini Silni, čije je ime sveto, i čije se milosrđe proteže od koljena do koljena nad onima koji ga štuju.

Junačko djelo izvede mišicom svojom: rasprši one koji su oholi u misli srca svoga; zbaci s prijestolja vladare, a uzvisi neznatne, gladne zasiti dobrima, a bogataše otpusti praznih ruku; priskoči u pomoć Izraelu, sluzi svome, sjećajući se milosrđa — kao što obeća ocima našim — u prilog Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka . . .« (Lk 1, 46—55).

Pavao VI.

U apostolskoj pobudnici o štovanju Majke Božje, izdanoj g. 1974., Sveti Otac opet preporučuje krunicu. Evo njegovih riječi:

»Predraga braćo, želimo se malo zaustaviti na onoj pobožnoj vježbi koja je nazvana ‚sažetkom čitavoga Evanđelja': krunom blažene Djevice Marije, krunicom.

Njoj su naši Prethodnici posvetili budnu pažnju i veliku brigu: više puta su preporučili njezino često moljenje, promicali njezino proširenje, osvjetljivali njezinu narav te priznavali da je prikladna za razvijanje kontemplativne molitve koja je u isto vrijeme i pohvalna i prozbena; spominjali su njezinu uspješnost za promicanje kršćanskoga života i apostolskoga zalaganja. I mi, sve tamo od prve generalne audijencije našega pontifikata 13. srpnja 1963., pokazivali smo naše veliko poštovanje prema pobožnoj praksi krunice, a zatim smo u mnogim zgodama naglašavali njezinu vrijednost, kao onda kad smo u jednom času tjeskobe i nesigurnosti objavili encikličnо pismo Christi Matris rosarii (15. rujna 1966.), da bi se upravljale ponizne molitve blaženoj Djevici od krunice, te od Boga izmolilo najveće dobro mira. Taj smo zov obnovili u našoj apostolskoj pobudnici Recurrens mensis October (7. listopada 1969.), u kojoj smo spomenuli 400. obljetnicu apostolskog pisma Consueverunt Romani Pontifices, našega prethodnika sv. Pija V., u kojoj je on osvijetlio i na neki način definirao tradicionalni oblik krunice.«

I sada Sveti Otac prelazi na opisivanje temeljnih značajki krunice. Krunica je evanđeoska, jer u svojim otajstvima podsjeća na glavne spasiteljske događaje. Ona je kristološka, jer je upravljena prema Kristu. Ona je kontemplativna, jer molitelja navodi na promatranje Isusova života, muke, smrti, uskrsnuća i slave.

Sveti Otac u povezanosti s nakanama svojih prethodnika naročito živo preporučuje moljenje krunice u obitelji.

Razmišljanje

Papa Leon XIII. odredio je mjesec listopad na osobit način za moljenje krunice u crkvi. Ako se pak trećina krunice, tj. pet otajstava izmoli u crkvi ili javnoj bogomolji, u obitelji, u redovničkoj zajednici, u pobožnom udruženju, dobiva se čak i potpun oprost. Djelomičan oprost dobiva se u drugim prilikama.

Kad nam Crkva preko papa toliko preporučuje moljenje krunice, onda ćemo nastojati poslušati taj glas. I tu valja pokazati i dokazati svoje istinsko osjećanje s Crkvom. Sv. Otac Pavao VI. smatra krunicu odličnom molitvom i želi da se svaki vjernik odlučuje za njezino molenje u vedroj slobodi, neusiljenosti, te da ga privuče njezina unutarnja ljepota.

Ona je u tome što u zajedništvu s Marijom, našom Majkom, promatramo otajstva našega spasenja, koja su mudro raspoređena u tri kruga, te izriču radost mesijanskih vremena, Kristovu spasiteljsku žalost, slavu Uskrsloga, što se razliježe po svoj Crkvi. Takvo promatranje po svojoj naravi navodi na

spasonosnu praksu duhovnog razmišljanja, a pobuđuje i na obdržavanje pravila istinskoga kršćanskog života. I tako krunica postaje izvanredna odgojna moć koja odgaja i potiče na pravi kršćanski život.

Njezina je ljepota što je protkana i Očenašima, molitvom Gospodnjom, koja je po svojoj neizmjernoj vrijednosti temelj kršćanske molitve, te koju i oplemenjuje u njezinim raznim izražajima. Krunica se sastoji i od 150 Zdravomarija, pa na taj način sliči svetopisamskom psaltiru. Ne čudim se stoga što mi je jedanput jedan talijanski brat pomoćnik Družbe Isusove, koji je čitav život proveo radeći u samostanskoj kuhinji, rekao da je »krunica časoslov za braću pomoćnike«. Ona to nije samo za njih, već je stoljećima bila za tolike duše, koje nisu znale ni mogle čitati časoslov, pa su zato na ovako jednostavan i priprost način slavile Gospodina i njegovu i našu Majku. No, da pravo shvatimo i zavolimo krunicu, potrebno je da je molimo. To je najbolji i najsigurniji put da nam ona postane nerazdruživom pratilicom života.

Primjer Petra Barbarića

Svojim molitvenim životom i razmišljanjem Petar je stekao onu pravu i životnu mudrost kojom je sve stvari gledao u pravom svjetlu, u svjetlu vjere. Njegova načela, njegove težnje, njegove misli i djela, jednom riječju sav njegov život, pogotovo posljednjih godina, bijaše posve prožet vjerom. Petar je molitvenim životom došao i do mističnog iskustva, ne doduše onakva da bi imao kakva viđenja ili neke izvanredne darove, već do intimnog dijaloga s Bogom, Kristom, Gospom i svecima, u kojem se tako ugodno osjećao i zadržavao.

O tome jasno govore neke njegove izjave, kao na primjer ova: »Osobito kod žalosne krunice čovjek ne može biti lako rastresen. Slike su tako žive da me sasvim zanesu. Koji se za nas znojio krvavim znojem — divne li slike! — Koji je za nas bio bičevan! — Moj Bog bičevan! S takvom slikom, s takvim otajstvom mogu se lako dugo zabaviti; to me ništa ne umara.«

On bi se živom vjerom i pobožnošću tako zanio i u radosna i slavna otajstva krunice kao da ih pred sobom u duhu gleda. Stekavši baš preko revnog moljenja krunice divnu intimnost s blaženom Gospom, počeo ju je nazivati svojom »premilom Majkom«.

Ono, za čim danas toliki žude, Petar je u punini postigao. Preko molitve, osobito krunice, postao je čovjek bujnog nutarnjeg života. Proučavanje njegova života i primjera može biti dobar i pouzdan putokaz kako se dolazi do prave nutarnje veličine, do ljepote duhovnog života, do sreće i mira u Bogu, koji jedini može ispuniti bezdan čovječjeg srca i

koji je jedini dostojan odgovor na beskrajne čovjekove težnje.

Molitva

Milost svoju, molimo Gospodine, ulij u duše naše da mi koji smo po Anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina tvoga, po muci njegovoj i križu, na zagovor blažene Djevice Marije, k slavi uskrsnuća privedeni budemo! Po istom Kristu Gospodinu našem Amen!

Kraljice, svete krunice, moli za nas!

SVECI I SVEOPĆI POZIV NA SVETOST

Sveto pismo

»Sveti vjerom osvojiše kraljevstva, obaviše pravdu, postigoše obećanja, zatvoriše usta lavovima, ugasiše žestinu ognja, izbjegoše oštrici mača, ozdraviše od bolesti, biše junaci u boju, nagnaše u bijeg tuđe bojne redove. Neke žene ponovo primiše svoje mrtve zbog uskrsnuća. Jedni biše mučeni na kolu, odbijajući oslobođenje da postignu bolje uskrsnuće. Drugi, opet, iskusiše izrugivanja i udarce i povrh toga okove i tamnice. Biše kamenovani, stavljeni na kušnju, pilani, umoreni mačem; išli su tamo-amo u ovčjim kožusima i kozjim kožama, oskudni, nevoljni i zlostavljani — oni kojih svijet ne bijaše dostojan! — lutajući po pustinjama, gorama, po špiljama i zemaljskim pukotinama. I ti svi, iako su postigli pohvalno svjedočanstvo zahvaljujući vjeri, ne primiše ono što je obećano, jer je Bog nešto bolje predvidio za nas: da bez nas ne postignu savršenstvo.

Zato i mi, opkoljeni tolikim oblakom svjedoka, odbacimo od sebe svako breme i grijeh koji lako zavodi te ustrajno trčimo na utakmici koja nam je određena! Uprimo pogled u začetnika i završitelja vjere, u Isusa, koji na-

mjesto određene mu radosti podnese križ ne mareći za sramotu te otada sjedi s desnu Božjeg prijestolja! Promotrite pomno onoga koji je od grešnika podnio takvo protivljenje protiv samoga sebe, da ne sustanete i ne klonete duhom!« (Hebrejima 11, 33—40 i 12, 1—3)

Koncil

»Crkva je u tok godine unijela spomene mučenika i drugih svetaca, koje je mnogovrsna Božja milost uzvisila do savršenstva pa su već postigli vječno spasenje te u nebu pjevaju savršenu hvalu Bogu i nas zagovaraju. O rođendanima svetaca Crkva navješćuje vazmeno otajstvo u svecima koji su zajedno s Kristom trpjeli te su s njime suproslavljeni, a vjernicima predlaže njihove primjere, koji po Kristu sve privlače k Ocu, i njihovim zaslugama moli i postizava Božja dobročinstva« (Konstitucija o svetoj liturgiji 104).

»U Crkvi se prema predaji štuju sveci, pa neka se poštuju i njihove vjerodostojne moći, a tako i slike! Blagdani svetaca proglašuju kako je Krist divan u svojim slugama, a vjernicima pružaju zgodne primjere za nasljedovanje« (Ista uredba 111).

»Svi su vjernici pozvani i dužni da teže za svetošću i savršenošću u vlastitom staležu. Neka, dakle, svi nastoje da ispravno upravljaju svojim osjećajima, da ne bi upotrebom stvari ovoga svijeta i privezanošću uz bogatstvo protivno duhu evanđeoskoga siromaštva bili zapriječeni da teže za savršenom ljubavlju, imajući na pameti opomenu Apostolovu: Koji se služe svijetom, neka se ne ustavljaju u tome, jer prolazi obličje ovoga svijeta« (Dogmatska uredba o Crkvi »Svjetlo naroda« 42).

Razmišljanje

»Pred mojim očima pojavi se najedanput veliko mnoštvo, koje nitko nije mogao izbrojiti, iz svakog naroda i plemena, puka i jezika. Stajali su pred prijestoljem i pred Janjetom, obučeni u bijele haljine, s palmama u rukama« (Otkrivenje 7, 9).

Iz tog svetopisamskog teksta jasno slijedi da je zajednica svetaca daleko veća od broja svečano proglašenih blaženika i svetaca. Da počasti i njihovu uspomenu, Crkva je uvela svetkovinu Sviju Svetih, koja se slavi na početku studenoga.

Smisao štovanja svetaca najbolje nam izriče predslovlje svetaca i svetih zaštitnika. U njemu se ističu tri misli:

1) »Bože, ti nam u životu svetaca daješ primjer.«

Sveci su naši uzori, oni pokazuju kako se u nevinosti čuva i razvija krsna milost. To su oni koji su sačuvali krsnu nevinost. Ali sveci nam pokazuju i to kako se iz pada u grijehe može izdignuti, obratiti i popeti na najviše duhovne i moralne visine. To su oni koji su

jedno vrijeme bili grešnici, a zatim obraćenici i pokornici.

Na lijepoj fresko-slici u kapeli ukazanja Presv. Srca Isusova u Paray-le-Monialu u društvu bl. Bogorodice Djevice Marije, sv. Ivana Evanđelista, sv. Franje Asiškog, sv. Franje Saleškog, sv. Margarete Alacoque, sv. Franciske de Chantal, bl. Klaudija de la Colombière, sv. Ivana Eudesa opazio sam i Charles de Foucaulda. Moram priznati da me njegova prisutnost među štovateljima i prijateljima Srca Isusova veoma utješila. On je prije obraćenja bio velik grešnik, koji je duboko pao. Ali je uz Božju milost izronio iz gliba grijeha, zaljubio se u Isusa i u njegovo Presveto Srce te postao njegov veliki prijatelj. Kolika, dakle, šansa za svakoga grešnika! Dobro je proučavati likove svetaca. Od svakog ćemo nešto naučiti.

2) »Bože, ti nam u zajednici svetih daješ drugovanje.«

Sveci su naši prijatelji, oni koji s nama žele drugovati, izmjenjivati duhovna dobra. U tome se sastoji istina vjere u općinstvo svetih. I mi ovdje na zemlji sačinjavamo s njima jednu duhovnu, Isusovu općinu, u kojoj smo svi braća i prijatelji. Čitajući životopise svetaca, moleći im se, najbolje doživljavamo to drugovanje s njima. Pravi kršćanin nije nikakav osamljenik, zapuštenik. Uz njega su Isus, Gospa i sveci.

3) »Bože, ti nam u zagovoru svetih daješ pomoć.«

Sveci su pred Bogom i naši zagovornici. Možemo im se utjecati u svojim duhovnim i vremenitim potrebama. Bog je upravo preko njih učinio toliko čudesa, izvršio toliko uslišanja. Sveci su zato veliko bogatstvo Crkve: i opće i mjesnih, i pojedinih naroda.

Engleski pjesnik, dramaturg i kritičar Thomas Stearns Eliot, koga Somerset Maughan smatra najvećim pjesnikom našega vremena, u svojoj slavnoj drami »Umorstvo u katedrali« piše:

Posvuda gdje je živio koji svetac . . .
Zemlja postaje sveta i svetost iz nje ne odstupa . . .
Iz tih mjesta izvire ono što uvijek obnavlja zemlju.
Stoga ti, o moj Bože, zahvaljujemo,
Što si nam dao takav blagoslov!«

Sveci su, doista, za nas velik blagoslov. Oživimo stoga u sebi pijetet prema njima! Neka naša duša bude uvijek s njima! Njihovo društvo bit će za nas neprestan poticaj da »smjelo koračamo u borbu koja nas čeka«, a uvijek s nadom da ćemo »skupa s njima primiti neuveli vijenac slave.«

Primjer Petra Barbarića

Od svetaca Petar Barbarić osobito je štovao sv. Josipa. Njemu bi se utjecao u svakoj duševnoj i tjelesnoj potrebi, naročito kad bi u naukama nailazio na poteškoće, rado bi zazivao u pomoć ovoga svoga svetog pomoćnika. Njemu se preporučivao svaki dan, a osobitu pobožnost iskazivao bi mu kroz mjesec ožujak. Zadnje godine svoga života molio je svake srijede sv. Josipu u čast 7 Očenaša za sretnu smrt.

U svom duhovnom notesu Petar je zabilježio dane u koje bi padao blagdan kojega od onih 18 svetaca i blaženika, što su nosili ime Petar i bili njegovi imenjaci. A to je učinio zato da na njihov spomendan ne bi zaboravio iskazati im počast, a i preporučiti se njihovu zagovoru.

Kroz više godina obavljao je takozvanu milosnu devetnicu sv. Franji Ksaverskome, zaštitniku misija.

Gajio je veliku pobožnost i prema sv. Franji Asiškom, za koga je govorio: »To mi je najmiliji svetac.«

Naročitu pobožnost gajio je i prema trojici zaštitnika mladeži: sv. Alojziju, sv. Ivanu Berchmansu i sv. Stanislavu Kostki. Svake godine obavljao je šest nedjeljnu pobožnost u čast sv. Alojziju. Aktivno je sudjelovao i u proslavi 300. obljetnice smrti sv. Alojzija.

Otada je svaki dan sve do smrti molio himan u čast sv. Alojziju, da bi mu izmolio krepost čistoće i zvanje po Božjoj volji. Sv. Stanislava štovao je kao zaštitnika sjemenišne Marijine kongregacije, kojoj je pripadao, a više godina i na čelu joj stajao. Ipak je njegovo srce najviše naginjalo sv. Ivanu Berchmansu. Zašto? Kad ga je netko upitao zašto toliko voli baš sv. Ivana Berchmansa, u čijem životu nema izvanrednih stvari, Petar je odgovorio:

»Od svih putova, što vode u nebo, meni se čini najkraćim, najlakšim i najpouzdanijim onaj kojim ide čovjek ispunjujući točno i savjesno svoje obične dužnosti. I upravo zato mi je sv. Ivan Berchmans tako omilio, jer je i on tim putem udario i sretno prošao. Ja se nekud bojim sv. Alojzija, koji nije gotovo ništa ni jeo ni pio i onako oštar život provodio. A kako bih ja istom zaslužiti i dočekati mogao da mi se kao svetom Stanislavu ukaže blažena Gospa i na moje grešne ruke položi svoje Božansko Djetešce!

Svetog Ivana Berchmansa naprotiv može svaki čovjek lako nasljedovati, jer on nije ništa neobično činio, nego je samo obične dužnosti vršio neobično savršeno. Da sam isusovac, ja bih sebi odabrao ovog sveca za uzor, njega bih nasljedovao te nastojao da mu budem sličan.«

Premda je Petar Barbarić tek na času smrti primljen u Družbu Isusovu, on se već

prije povodio, koliko je mogao, za svojim svecem miljenikom. Način kako se može dan Bogu posvetiti, a koji je za sebe sastavio sv. Ivan Berchmans, veoma se svidio i Petru Barbariću, pa ga je i on prepisao za svoju upotrebu. Idući tako stopama svoga uzora, postigao je i on da se i o njemu na kraju života moglo reći što su mnogi izjavili o sv. Ivanu Berchmansu, naime, da je bio veoma vjeran u običnim, malim svakodnevnim dužnostima. Ta vrlina uvijek je suvremena, pa tako i sv. Ivan Berchmans i sv. Mala Terezija i Petar Barbarić i svi oni koji su je vršili.

Petar Barbarić rado je čitao životopise svetaca. Čitao ih je pomno, pa je često znao i pripovijedati razne zgode i crtice iz njihova života. Do u sitnice poznavao je životopise sv. Stanka i sv. Alojzija. Družeći se sa svecima, Petar se na njima nadahnjivao i dobivao neprestane poticaje da i sam ostvaruje kršćansku svetost, tu najveću avanturu našega života.

Molitva

Svemogući vječni Bože, po tvojoj dobroti jednom svetkovinom častimo sve tvoje svete: udijeli nam po njihovu zagovoru obilje svoga milosrđa! Po Kristu Gospodinu našem. Amen!

ISUSOVO ROĐENJE

Sveto pismo

»U ono vrijeme iziđe zapovijed cara Augusta da se provede popis pučanstva u svoj zemlji. To je bio prvi popis za vrijeme Kvirinijeva upraviteljstva Sirijom. Svi su išli, svatko u svoj grad, da se upišu. Tako i Josip, jer bijaše iz Davidove kuće i porodice, uziđe sa svojom ženom Marijom, koja bijaše trudna, iz Galileje, iz grada Nazareta, u Judeju, u Davidov grad zvani Betlehem, da se upiše. Dok su bili tu, njoj dođe vrijeme da rodi. I rodi sina svoga, prvorođenca, te ga povije u pelenice i položi u jasle, jer u gostionici za njih nije bilo mjesta« (Lk 2, 1—7).

Pavao VI.

»Vjerujemo u Gospodina našega Isusa Krista, Sina Božjega. On je vječna Riječ, rođen od Oca prije svih vjekova i istobitan s Ocem; po njemu je sve stvoreno. Utjelovio se po Duhu Svetomu od Marije Djevice i postao čovjekom: jednak dakle Ocu po božanstvu, manji od Oca po čovještvu, jedan uistinu ne spajanjem naravi, što je nemoguće, nego jedinstvom osobe. On je prebivao među nama, pun milosti i istine. Naučio nas je put evanđeoskih

blaženstava: da budemo siromašni u duhu, i krotki, da boli podnosimo strpljivo, da žeđamo za pravednošću, da budemo milosrdni, čista srca, mirotvorci, da progonstvo trpimo radi pravednosti« (Ispovijest vjere, 4 i 5).

Razmišljanje

U mjesecu prosincu slavimo svetkovinu Božića, kojoj prethodi kao priprava adventsko vrijeme. Na Božić slavimo Isusovo rođenje od Marije Djevice. Božić je uz Uskrs najveća svetkovina crkvene godine.

»Možemo li se radovati Božiću? Da, možemo! Ta svetkovina označuje da našu godinu od 12 mjeseci ne primamo samo od mijene nebeskih tjelesa, već i od ljudi koji su je humanizirali, od ljudi u kojih je povijest ušao Bog. Ta svetkovina omogućuje nam sudjelovanje ne samo u ritmu mjeseca i sunca, već i u boli i u radosti ljudi koji su nam prethodili i u tajni Boga koji se darovao njihovoj povijesti. Na tom se temelji njegova osloboditeljska moć, njegova izvrsnost, njegova radost. Svijet zadobiva svoju žilu kucavicu u činjenici da u njemu postoji radost koja se ne guši u trošenju dobara, u užitku i u žalosnoj ozbiljnosti ideologije.

Prava je radost dar zajedništva koja prepoznaje u Bogu svoga Boga. I ne moramo li naučiti da se pripravimo i na to na posve nov način?« (Josef Ratzinger).

Božićna tajna kršćansko srce može nadahnuti i još mnogim drugim mislima: o vrijednosti poniznosti, malenosti, siromaštva, jer Krist se rađa kao malo dijete, a u krajnjem siromaštvu. Zato nam je i njegova kolijevka, njegove jaslice, katedra iz koje možemo naučiti kršćansku životnu mudrost da se sreća ne sastoji ni u bogatstvu, ni u mercedesu, ni u časti, ni u ugledu, već u evanđeoskoj poniznosti i siromaštvu u duhu.

U knjižici Duhovnih vježbi sv. Ignacije Lojolski predlaže ovakvo razmišljanje o Isusovu rođenju: »Pretvorit ću se u siromaška i nevrijedno ropče pa ću gledati Isusa, Mariju i Josipa kao da sam ondje prisutan s najvećom odanošću i počitanjem. Onda ću to primijeniti na sama sebe da uberem koji plod.

Gledat ću i motriti kako se Gospodin rađa u najvećem siromaštvu; a nakon tolikih napora, nakon gladi i žeđi, nakon žege i studeni, nakon nepravda i kleveta, kako napokon umire na križu, a sve to poradi mene.«

Vladimir Nazor u pjesmi »Riječ« pjeva: »Riječ srca što otvara i u čin se pretvara ja nisam još našao.« Tome pjesniku poručio bih da sam našao takvu riječ. Ta je riječ za mene Isus Krist. On se rodio iz ljubavi prema meni i svakom čovjeku. Njegova mi riječ otvara put spasenja. On je, prije nego što je počeo govoriti, počeo činiti, djelovati i to odmah od svoga rođenja. A baš ti njegovi či-

ni od jaslica do križa najsnažnije su njegove riječi i poruke. Ono što on riječima poučava, činom podržava. Zato je Krist najveća, najrječitija, najsnažnija i najuvjerljivija riječ, što je ikada bila izrečena u našoj povijesti. On je naprosto Riječ i to jedina riječ koja se piše velikim slovom.

Primjer Petra Barbarića

A sada pogledajmo na kakve je misli Isusovo rođenje poticalo našega Petra Barbarića! U V. razredu gimnazije za vrijeme duhovnih vježbi Petar promatra Isusov život već od jaslica pa dalje. U svome duhovnom dnevniku zabilježio je o tom ovo: »Evo, obećah da ću slijediti Isusa, ali u čemu ću ga slijediti? Za čim je on išao? On je jedino išao za tim da izvrši volju svoga nebeskog Oca. Išao je za poniznošću i poslušnošću. Ne htjede se roditi u kraljevskoj palači, na svili, nego u goloj, pustoj špilji, na oštroj slamici. Kolika poniznost! Učini to jer bi Ocu pokoran. Ne tuži se on što mu građani grada Betlehema ne nađoše nigdje nočišta. Ne, on veselo vrši Očevu volju. On, koji sve može, sada nejako djetešce dršće od leda; treba tuđe pomoći. Kolike li poniznosti! Čim poodraste, pokorava se on, Bog i stvoritelj, svojim stvorovima Mariji i Josipu. Pa još kako ih je revno, kako točno i na svaki mig slušao! Dakle, moram ga nasljedovati u poniznosti i poslušnosti. Moram točno

vršiti naloge poglavara, smatrat ih voljom Božjom. Oh Isuse, daj mi, molim te, duh poniznosti i poslušnosti, da svoj dnevni red točno ovršujem i tako tvoju volju ispunjavam. A ja obećajem pokoran biti uz pomoć tvoju svojim poglavarima, nikad se ne uznositi niti oholiti.«

Petrova je duša bila sva prožeta Kristom i ljubavlju prema njemu. Možemo stoga i njega uvrstiti u red velikih i vatrenih ljubitelja Isusa Krista. I time smo došli do vrhunca njegove duhovnosti; dalje ne možemo. Sada nam još jedino preostaje da ga nasljedujemo.

Molitva

»Ove božićne noći, Isuse, zaboravi sve naše zloće
za koje često nas savjest tako peče i boli!
Radosne božićne noći svaki sad od nas hoće,
da tebe beskrajno voli.

Božićne ove noći svaki hoće da kaže
radost i hvalu na svemu učinio nama što si,
kako nas riječi Tvoje krijepe, dižu i snaže
i kako ljubav Tvoja grije nas, hrabri i nosi.«

(Aleksa Kokić)

DODATAK

KRUNICA PETRA BARBARIĆA

Kad za Petrovo dolazimo u Travnik, onda nas mnogi vjernici pitaju: »Kako se moli krunica Petra Barbarića?« Takva krunica, doduše, ne postoji, ali se dade lako po ukusu i želji jednostavnoga svijeta sastaviti. Zato onima koji žele moliti takvu krunicu preporučujemo neka je mole ovako: Neka izmole 1 Vjerovanje i 15 Očenaša, Zdravomarija i Slava Ocu.

Zašto baš 15? — Zato što je Petar Barbarić umro petnaestoga dana u mjesecu i što se svakako petnaestoga na osobit način moli za njegovu beatifikaciju.

Da li je potrebno spominjati da se ta, nazovimo je »krunica« Petra Barbarića, sastoji od naših najljepših molitava, koje su nam svakidašnje baš kao i kruh?

Na početku, moleći Apostolsko vjerovanje, želimo najprije probuditi čin vjere u Boga i u sve ono što je objavio i nalaže nam vjerovati. Vjera je prvi element i preduvjet svake molitve. A onda molimo molitvu Gospodnju, pozdrave Gospi i pohvale Presv. Trojstvu. Pri tom nemojmo misliti da broj 15 ima neku čarobnu moć. Nema je ni on ni ikoji drugi broj. I nema toga molitvenoga obrasca, koji bi sam

po sebi djelovao čudotvorno. Ono što čini čudesa jest vjera. Zato svaku molitvu valja proživjeti dubokom vjerom u Božju svemogućnost i dobrotu. Isto tako i »krunicu« Petra Barbarića. Kad je molimo i ako je molimo, onda pobuđujmo čine vjere i pouzdanja u Gospodina, a molimo ga da usliši naše prošnje po zagovoru svoga vjernog sluge Petra Barbarića!

JUTARNJA MOLITVA

Svoj dan započinjimo uvijek, makar i s najkraćom jutarnjom molitvom, koja će mu davati osnovni ton!

Možemo to učiniti jutarnjim prikazanjem Srcu Isusovu što ga čine članovi Apostolata molitve:

»Božansko Srce Isusovo, prikazujem ti po Bezgrešnom Srcu Marijinu sve molitve, djela i trpljenja ovoga dana u naknadu za naše uvrede i na sve one nakane na koje se ti neprestano prikazuješ na oltaru. Osobito ti ih prikazujem za svetu Crkvu, svetoga Oca i za sve potrebe koje su preporučene članovima Apostolata molitve.«

Nakon prikazanja Srcu Isusovu pozdravimo Gospu! Molitvu »Anđeo Gospodnji« opet je toplo preporučio papa Pavao VI. u dokumentu o štovanju Majke Božje.

Ako imaš vremena i ako si raspoložen, možeš izmoliti i ovu jutarnju molitvu u čast Srca Isusova:

»Pozdravljam te i slavim, Presv. Srce Isusovo, ti izvore iz kojeg struji svako dobro. Iz svega srca zahvaljujem ti što si ove noći u ljubavi mislilo na mene te me po svojo dobroti i po svom svetom anđelu milostivo čuvalo.

A sada ti, o Presv. Srce moga Gospodina, kao jutarnji prinos darujem svoje siromašno malo ljudsko srce. Uroni ga u svoje Srce, jer će se na taj način najlakše očuvati od napasti i padova u grijeh! Neka uronjeno u tvoje Srce neprestano raste u ljubavi prema tebi i prema bližnjemu, osobito prema onima koje ću ovoga dana susresti! Neka svi dani moga života budu ispunjeni ljubavlju, a moja smrt neka bude iz ljubavi prema tebi i neka se rascvate u vječnu ljubav koja nikad neće prestati! Amen!«

VEČERNJA MOLITVA

Dan koji si započeo molitvom, susretom s Gospodinom, isto tako i zaključi! Ispitaj svoju savjest kako si izvršavao svoje dužnosti prema Bogu, prema sebi i prema bližnjemu! Za svoje se grijehe i propuste iskreno pokaj

te izmoli anđeosko pozdravljenje! Možeš se poslužiti i ovom večernjom molitvom Srcu Isusovu:

»O premilostivo Srce Isusovo, zahvaljujem ti na svim milostima što sam ih primio ovoga dana. Sa skrušenim carinikom molim te za oproštenje svih mojih grijeha i propusta. Sve svoje pouzdanje na koncu ovoga dana stavljam u tebe.

Srce Isusovo, spasi me!
Srce Isusovo, usavrši me!
Srce Isusovo, oslobodi me!
Srce Isusovo, opravdaj me!
Srce Isusovo, vodi me!
Srce Isusovo, pouči me!
Srce Isusovo, obogati me!
Srce Isusovo, hrani me!
Srce Isusovo, oprosti mi!
Srce Isusovo, ražari me!
Srce Isusovo, djeluj u meni!
Srce Isusovo, smiri me!
Srce Isusovo, poboljšaj me!
Srce Isusovo, blagoslovi me!«

DEVET PRVIH PETAKA

»Svima, koji se budu pričešćivali kroz devet mjeseci uzastopce svaki prvi petak u mjesecu, obećajem milost pokore na smrtnom času. Neće umrijeti u mojoj nemilosti ni bez sakramenata. Moje će im Srce biti sigurno utočište u posljednjem času« (Isus svetoj Margareti Alacoque).

Kad je riječ o velikoj devetnici ili devetnici spasa, onda se ne radi o nekoj magičnoj sili koja djeluje sama od sebe, bez naše svjesne i slobodne suradnje. Ne radi se ni o nekoj jeftinoj ulaznici u nebo, koju kad jednom pribavimo, možemo biti spokojni te raditi po svojim hirovima posve slobodni od svojih svakidašnjih dužnosti.

Velika je devetnica nešto posve drugo.

Ona je bogatstvo nadnaravne pomoći Srca Isusova, koja je u okviru Crkve i liturgije ponizna prošnja za konačnu ustrajnost u dobru. Ona nas poziva na svete sakramente ispovijedi i pričesti, a uz Euharistiju naročito je vezano naše spasenje. »Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni. I ja ću ga uskrisiti u posljednji dan« (Iv 6, 54).

Velika devetnica poseban je dar Srca Isusova, koje je zato otvoreno da iz njega prostruje bujice milosrđa i milosti i da bude mir pobožnima, a raskajanima utočište spasenja.

Velika devetnica posebna je milost kao i sama pobožnost Srcu Isusovu, koju treba da primimo sa zahvalnošću i pouzdanjem te joj odgovorimo iskrenošću kršćanskoga života.

Sva obećanja Srca Isusova, a naročito veliko obećanje vezano uz devet prvih petaka, dana su nam zato da nas potaknu na bolji život, na veću revnost u izvršivanju naših vjerskih dužnosti, što će svakako dovoditi i do veće naše duhovne koristi.

U tome duhu obavljajmo prve petke! Ako smo u taj dan spriječeni pa ne možemo na ispovijed i pričest, učinimo to onda na prvu nedjelju u mjesecu, i blagoslov Presv. Srca Isusova neće izostati.

SADRŽAJ

Predgovor 5

Siječanj — Nada kao životni pratilac u novoj godini 9

Veljača — Vrijeme radosti i vrijeme pokore 15

Ožujak — Jaganjac Božji — Spasitelj . . 20

Travanj — Natjecanje na putu prema uskrslom Spasitelju 26

Svibanj — S našom Gospom 32

Lipanj — Simbol srca 39

Srpanj — Nada gorušičnog zrna . . . 47

Kolovoz — Razboritost 53

Rujan — Ljubi bližnjega kao samoga sebe! 59

Listopad — Krunica 67

Studeni — Sveci i sveopći poziv na svetost 73

Prosinac — Isusovo rođenje 81

Dodatak 87

Krunica Petra Barbarića 87

Jutarnja molitva 88

Večernja molitva 89

Devet prvih petaka 90